

Raadsleden en AI/ChatGPT



ChatGPT

Uit opdracht van: de Nederlandse Vereniging voor Raadsleden
Frerik Friso - Thimon Bos - Jelle Hugens
NHL Stenden Hogeschool
Begeleider: Ingeborg Veldkamp - ingeborg.veldkamp@nhlstenden.com
19-01-2024 Leeuwarden

Managementsamenvatting

In dit onderzoek is er onderzoek gedaan naar de toepassing van AI/ChatGPT op de functie van een raadslid. Dit is gedaan in opdracht van Nederlandse Vereniging voor Raadsleden. In het onderzoek is gekeken naar de kansen en bedreigingen die het gebruik van een AI-tool als ChatGPT met zich meebrengen op de werkzaamheden van een raadslid. Elk aspect, waartoe de vertegenwoordigende, controlerende en kaderstellende taak behoren, van de functie van een raadslid, is hierin individueel behandeld. De onderzoeksmethode die gehanteerd is, is de kwantitatieve onderzoeksmethode. In de vorm van een enquête. In de enquête zijn de raadsleden bevraagd op de aspecten van hun werk en de mogelijke invloed van AI/ChatGPT daarop.

De kansen en bedreigingen die AI/ChatGPT met zich mee brengt bevat verschillende onderdelen. ChatGPT kan beleidsstukken samenvatten, wat de werkdruk zal kunnen verlagen. ChatGPT kan ook zelf teksten opstellen, en tegelijkertijd al een bestaande tekst controleren of herschrijven. Verder bestaat de mogelijkheid om ChatGPT inhoudelijke vragen te stellen. Hier tegenover staan de bedreigingen en risico's die ChatGPT met zich meebrengt. Er kan misinformatie ontstaan door de output die ChatGPT geeft. ChatGPT kan daarnaast het gebrek aan fact-checken in de hand werken, en daarmee in lijn de kwaliteit van de werkzaamheden doen verlagen vanwege de afhankelijk van ChatGPT. Tenslotte kent ChatGPT privacy-risico's omdat de data die in de tool wordt gestopt, wordt opgeslagen en mogelijk bij derden terecht kan komen.

Uit de enquête kan worden herleid dat AI/ChatGPT een tool is waar nog weinig raadsleden gebruik van maken. En waar het vertrouwen voor het gebruik in de toekomst nog broos is. Ook wordt de kans geacht dat ChatGPT de mate van misinformatie zal vergroten. Wel wordt er door een meerderheid van de respondenten potentie gezien in de tool. De raadsleden hebben een behoefte aan een voorlichting over de tool op het gebied van toepasbaarheid op hun werkgebied, maar ook over de risico's die het met zich meebrengt. Het gebrek aan kennis van een AI-programma als ChatGPT verklaart ook de terughoudendheid in het gebruik.

De conclusie die werd getrokken uit het onderzoek is het bewust maken van de raadsleden met betrekking tot de kansen en bedreigingen van ChatGPT op het gebied van hun functie. Hieruit volgt het advies om een tech-expert op het gebied van AI/ChatGPT aan te stellen die een voorlichting zal geven over AI/ChatGPT en hoe dit toegepast kan worden de functie van een raadslid. De tech-expert zal vervolgens een handleiding schrijven over het gebruik van de tool, de handleiding fungeert als een naslagwerk. Hierin zullen de kansen en bedreigingen worden vermeld, en ook het algemene gebruik van de tool. Dit advies is tot stand gekomen door de constatering dat er een gebrek aan kennis is bij de raadsleden over het gebruik van AI/ChatGPT. Aan de hand van de twee adviezen kunnen de raadsleden ChatGPT op een veilige en betrouwbare manier toepassen op hun functie, en zal dit kunnen zorgen voor minder werkdruk.

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	4
2.	Probleemstelling, doelstelling en hoofd- en deelvragen	5
3.	Beleidscontext	6
3.1	analyse beleidscontext	6
3.2	wet- en regelgeving AI	7
4.	Theoretisch kader	8
4.1	Artificial intelligence	8
4.2	ChatGPT	9
4.3	Kansen ChatGPT	9
4.4	Bedreigingen ChatGPT	11
4.5	Raadsleden	12
4.6	Conceptueel model	14
5.	Onderzoeksmethode	15
6.	Onderzoeksresultaten	17
7.	Analyse onderzoeksresultaten	25
8.	Conclusie	26
9.	Oplossingsrichtingen en advies	29
10.	Bronnenlijst	33
11.	Bijlage	37

1. Inleiding

Artificial intelligence is een onderwerp dat steeds vaker ter sprake komt. Er is een brede discussie over de mogelijke invloed van AI op de samenleving, omdat AI opkomend is, moet er nog allerlei onderzoek naar gedaan worden naar de mogelijke kansen en bedreigingen. Is het wel veilig? Zorgt het er niet voor dat het de ontwikkeling van menselijke vaardigheden stagneert, omdat iedereen zijn werk maar gewoon in een chatbot gooit? Tegelijkertijd worden ook de kansen van AI erkend. Het kan bijvoorbeeld zorgen voor efficiëntere dienstverlening etc. Dit zijn allerlei vragen die voor de toekomst zich uit gaan wijzen.

Ook voor het werk van raadsleden kan AI van invloed zijn. Het werk van raadsleden is in wezen mensenwerk, maar kent ook een grote administratieve en/of dossierdruk. Dit onderzoek zal gaan over ChatGPT en de invloed die het kan hebben op het werk van raadsleden

Kan een raadslid gebruik maken van ChatGPT en is de input die ChatGPT levert wel te vertrouwen? Mogen raadsleden überhaupt wel gebruik maken van ChatGPT als het gaat om vertrouwelijke of auteursrechtelijke stukken? Kan het ervoor zorgen dat het de werkdruk die er is voor raadsleden verlaagt kan worden? Door het doen van dit onderzoek hopen we onder andere die vragen te kunnen beantwoorden, om zo een beeld te krijgen wat een raadslid nou eigenlijk kan met een chatbot als ChatGPT.

Aanleiding

Sinds de publicatie van ChatGPT in november 2022 raakt de ontwikkeling van Artificial Intelligence (AI) in een stroomversnelling, en dat is voelbaar in de maatschappij (Caulfield, 2023). De kranten staan er vol mee en tijdens het journaal is het ook een veelvoorkomend onderwerp. Toch zijn er nog veel onduidelijkheden en onzekerheden over AI. Dit geldt ook voor de raadsleden in Nederland. ChatGPT kan voor hen een zegen zijn, maar tegelijkertijd vraagt het de nodige zorgvuldigheid met het gebruik van die tool.

Raadsleden

Voor raadsleden is dit dus een spannende en tegelijkertijd een interessante ontwikkeling. Zo kan de komst van AI-voordelen met zich meebrengen, maar ook nadelen. Raadsleden ervaren een steeds hogere werkdruk, hierdoor vallen hun werkzaamheden als raadslid bijna niet meer te combineren met een betaalde baan en een gezin. Als raadslid in een gemeente wordt er verwacht dat eenieder zich voor de vergaderingen en commissiedebatten goed inleest in de dossiers, en dat neemt veel tijd in beslag (Minister moet hoge werkdruk raadsleden oplossen, 2023). Voor deze zaken zou ChatGPT een goede uitkomst kunnen bieden. ChatGPT kan verslagen en documenten analyseren en samenvatten (Scribbr, 2023).

Toch kan aan ChatGPT ook nadelen kleven, zo kan dit menselijk werk overbodig maken en ontbreekt het aan creativiteit (ChatGPT: de voor- en nadelen van deze digitale vriend (of vijand), z.d.).

Het grootste nadeel heeft betrekking tot de privacyproblemen, zo verzamelt ChatGPT grootschalige gebruikersgegevens, maakt het gebruik van deze gegevens voor het trainen van de AI's, en deelt ChatGPT gegevens met derden (Van de Ven, 2023). Ook met betrekking tot de democratie kan het gebruik van ChatGPT niet ten goede komen. De betrouwbaarheid van ChatGPT met betrekking tot het verstrekken van informatie is laag. Zo gaf het foutieve informatie als het ging over peilingen van verkiezingen en de kandidaten ("Chatbots zijn een gevaar voor de democratie", z.d.).

De kansen die ChatGPT kan bieden en de nadelen die het tegelijkertijd met zich meebrengt zijn reden voor een onderzoek. Dit onderzoek zal gaan over het werk van raadsleden, en de rol die ChatGPT daarin kan spelen.

2. Probleemstelling, doelstelling en hoofd- en deelvragen

Dit hoofdstuk zal toegewijd worden aan de probleemstelling en de doelstelling van het onderwerp. Hierin zal het overkoepelende probleem gedefinieerd worden. Daarnaast zal de hoofdvraag en de ondersteunde deelvragen benoemd worden.

Zoals in het volgende hoofdstuk vermeld is, is de term artificial intelligence sinds 2022 in een stroomversnelling geraakt. Er zijn vragen ontstaan over hoe het gebruik van artificial intelligence programma's, zoals ChatGPT, kunnen bijdragen aan de samenleving, zo ook in de functie van raadslid. De ontwikkeling van programma's, zoals ChatGPT, en de toepassing hiervan op de werkzaamheden van raadsleden, leveren een aantal onderzoeksvragen op. Deze onderzoeksvragen kunnen worden samengevat in een probleemstelling. De probleemstelling kan bondig samengevat worden in de volgende zin: 'Er is een gebrek aan kennis van AI over de kansen en bedreigingen van AI en wat voor invloed dit kan hebben op het werk van raadsleden'.

De doelstelling kan beschreven worden als: 'Het doel is om een beter inzicht te krijgen van wat de kansen en bedreigingen zijn van AI met betrekking tot het werk van raadsleden'. Door deze doelstelling te bereiken, zullen raadsleden een beter beeld krijgen van de verschillende perspectieven van het gebruik van AI, wat kan bijdragen aan toekomstige werkzaamheden.

Om dit te ondersteunen is een hoofdvraag geformuleerd. Om deze hoofdvraag te beantwoorden zijn ter ondersteuning enkele deelvragen geformuleerd.

RQ1: Wat zijn de kansen en bedreigingen van AI/ChatGPT voor het werk van raadsleden in Nederland?

RQ2: en hoe kunnen raadsleden hier goed mee omgaan?

Deelvragen:

Wat zijn de kansen van AI/ChatGPT op het werk van raadsleden?

Wat zijn de bedreigingen van AI/ChatGPT op het werk van raadsleden?

Maken raadsleden gebruik van AI/ChatGPT en hoe zien zij dit in de toekomst voor zich?

3. Beleidscontext

Dit hoofdstuk zal worden toegewijd aan de beleidscontext. Wat speelt er op dit moment met betrekking tot AI/ChatGPT bij de overheid? Maken de overheid en ambtenaren eigenlijk al gebruik van een AI-tool zoals ChatGPT? Verder worden de actuele wet- en regelgeving rondom AI beschreven, om zo een concreet beeld te krijgen binnen welke kaders de overheid kan opereren met betrekking tot AI.

3.1 analyse beleidscontext

Velen zien ChatGPT als een bedreiging. Experts beschouwen deze vorm van AI juist als een kans, ook voor ambtenaren. In de Tweede Kamer heerst er een zekere zin van onzekerheid. In september van dit jaar heeft kamerlid Dassen (VOLT) een motie ingediend om per ministerie de impact van AI op de arbeidsmarkt, beleidsontwikkeling en onze manier van werken te analyseren. Deze motie kreeg een Kamermeerderheid (iBestuur, 2023). De Wetenschappelijke Raad voor Regeringsbeleid noemt AI een technologie met zeer brede effecten op de samenleving, vergelijkbaar met elektriciteit (Samenwerken met ChatGPT in het gemeentehuis, z.d.). Hieruit valt te concluderen dat er nog veel twijfel bestaat over het gebruik van AI en de effecten ervan.

De tekstgenerator ChatGPT kan de ambtenaar werk besparen door bijvoorbeeld samenvattingen te maken van lange teksten, beleidstukken te verfijnen of mails op te stellen. Een onlangs opgerichte interprovinciale ethische commissie die bestuurders adviseert over ethische vraagstukken die voortkomen uit het gebruik van digitale technologie, stelt dat er vrijwel onoverkomelijke haken en ogen zitten aan het gebruik van ChatGPT (Advies over het gebruik van ChatGPT in provincies, z.d.). Het advies van deze commissie stelt dan ook dat de ambtenaren terughoudend moeten zijn met het gebruik van ChatGPT. Het risico zit in het overtreden van wet- en regelgeving. In verschillende landen loopt er een onderzoek naar de schending van de Algemene Verordening Gegevensbescherming door OpenAI. Als een ambtenaar ChatGPT gebruikt in bijvoorbeeld de provincie, moet dit wel voldoen aan de provinciewet en de ambtseed, die beide om een zorgvuldige omgang met gegevens vragen (Verkenning ChatGPT, overwegingen voor verantwoord gebruik, 2023). Ook wordt in het advies daarom duidelijk gemaakt dat de ambtenaren ChatGPT niet in moeten zetten wanneer het gaat om privacygevoelige, bedrijfskritische of geheime informatie. Of wanneer er auteursrechtelijke vragen in het spel zijn, maar ook wanneer de kwaliteit van output, in welke vorm dan ook, niet door mensen kan worden gecontroleerd of gegarandeerd (Inzet ChatGPT botst met wetten en waarden provincies, z.d.). De commissie adviseert alleen deze AI-bot te gebruiken wanneer het deze overwegingen in acht hebben genomen (Provincies manen hun ambtenaren tot terughoudendheid met ChatGPT, 2023). Ondanks dat dit advies gericht is op de ambtenaren van de provincie, geldt dit natuurlijk ook voor ambtenaren op landelijk of gemeentelijk niveau.

Er is niet veel bekend over dat ambtenaren een AI-bot zoals ChatGPT gebruiken. Echter, de gemeente Amsterdam is hier wel een voorloper in. Het heeft kenbaar gemaakt dat het de potentie ervan inziet en voorop te lopen bij het gebruik van AI, maar alleen als de kansen en gevaren zorgvuldig zijn afgewogen. De gemeente geeft aan dat het bijvoorbeeld beleidsmakers kan ondersteunen en de dienstverlening aan burgers kan verbeteren (ChatGPT en Amsterdam, 2023). In Amsterdam wordt er wel onderzoek gedaan naar AI. Zo werd de stad in 2020 uitgeroepen tot een van de meest 'AI-ready' steden van de wereld (AI in Amsterdam, z.d.). Echter, de gemeente is ook terughoudend, omdat de privacy van bijvoorbeeld de burgers moet worden beschermd.

Dat de overheid nog terughoudend is met het gebruik van ChatGPT, is ook wel verder te verklaren. De burger moet vertrouwen op de overheid, maar vertrouwen is nog een moeizaam begrip als het om AI gaat. De output van deze generatieve AI is nog steeds gebaseerd op die data die je invoert (Samenwerken met ChatGPT in het gemeentehuis, z.d.). De output die ChatGPT levert, is nog lang niet waterdicht. Maar dat er kansen zijn op het gebied van deze AI-tool, is duidelijk.

3.2 wet- en regelgeving AI

In deze paragraaf wordt de wet- en regelgeving rondom AI omschreven. Dit op Europees, landelijk en gemeentelijk niveau.

Europese wetgeving

Doordat artificial intelligence een relatief nieuw en lastig vatbaar onderwerp is, hebben de meeste landen nog geen officiële wetgeving over de toepassing hiervan (Euronews, 2023). De Europese Unie, als statenverband, poogt hier verandering in te brengen door als eerste plek ter wereld AI aan regels te binden (AI-verordening: eerste regels voor artificiële intelligentie, z.d.).

In april 2021 heeft de Europese Commissie een voorstel bekend gemaakt met de allereerste EU-regels voor AI. In dit voorstel wordt gesuggereerd om verschillende AI-toepassingen te onderzoeken en te categoriseren op basis van het risico dat ze vormen voor gebruikers. Er zouden specifieke regels van toepassing zijn, afhankelijk van het niveau van risico dat elke toepassing met zich meebrengt.

Uit het voorstel zijn vier categorieën op te maken: onaanvaardbaar risico, hoog risico, generatieve AI en beperkt risico. AI-systemen met een onaanvaardbaar risico zijn systemen die een gevaar voor de mens vormen. Deze systemen zullen worden verboden. Hier gaat hierbij om cognitieve gedragsmanipulatie van personen of specifieke kwetsbare groepen, sociale scoring en biometrische systemen voor identificatie op afstand. AI-systemen met een hoog risico hebben een negatief effect op de veiligheid of grondrechten, maar in plaats van deze systemen te verbieden zal het verdeeld worden in twee categorieën: AI-toepassing onder EU-wetgeving op het gebied van productveiligheid en AI-systemen onder een EU-databank. Generatieve AI, zoals ChatGPT en Microsoft Copilot zullen moeten voldoen aan een transparantie eisen. Uitkomsten moeten een label bevatten dat de inhoud is gegenereerd door AI, er mag geen illegale inhoud gegenereerd worden en er moet auteursrechtelijk gegevens vermeld worden. Beperkt risico moeten voldoen aan minimale transparantievereisten. Door de transparantievereisten moeten gebruikers in staat stellen weloverwogen beslissingen te nemen. Het uitgangspunt hier is dat gebruikers zich ervan bewust zijn dat zij interageren met een AI-systeem (AI-verordening: eerste regels voor artificiële intelligentie, z.d.).

Nationale wetgeving

Hoewel de Rijksinspectie Digitale Infrastructuur uitspreekt dat AI geen toekomstmuziek meer is, zijn er op dit moment geen wetten die AI-toepassingen reguleren in Nederland. Nederland lijkt zich vooral vast te klampen aan het voorstel van de Europese Unie van de vorige alinea. Dat er nog geen officiële wetgeving is voor AI-toepassingen, betekent niet dat er geen regels zijn. Afhankelijk van waar AI wordt toegepast, is er een toepasselijk kader. Er zijn in Nederland verschillende initiatieven om het gebruik van AI te reguleren. De overheid en de markt spelen hier een leidende rol in. Een voorbeeld hiervan is dat de Rijksoverheid toezicht houdt op de telecomsector waar AI-toepassingen al in gebruik zijn (Ministerie van Economische Zaken en Klimaat, 2023).

Gemeentelijk wetgeving

Logischerwijze is er ook op het gemeentelijk niveau geen aparte wetgeving voor het gebruik van AI-toepassingen. Echter, valt op te maken dat veel gemeentes de ambitie uitspreken om met AI-systemen te willen werken. Gemeente Amsterdam is hier een voorloper in. Op de webpagina van de gemeente is af te lezen dat op dit moment gebruik wordt gemaakt van algoritmen voor onder andere contractvoorwaarden en audits. Wel zegt de gemeente dat het werkt aan de toepassing van AI voor opgaven in de stad, het vaststellen van ethische kaders, om bijvoorbeeld uitsluiting van groepen te voorkomen en het benutten van economisch potentieel (Amsterdam, 2023).

4. Theoretisch kader

Dit hoofdstuk zal worden toegewijd aan het theoretisch kader. Hier worden de belangrijkste begrippen van het onderzoek gedefinieerd, zodat er een duidelijk beeld is van de definities van de begrippen die door het hele onderzoek gebruikt zullen worden.

4.1 Artificial intelligence

Artificial intelligence, ook wel kunstmatige intelligentie of AI, is een verzamelnaam geworden voor applicaties die complexe taken uitvoeren, waarvoor voorheen menselijke input voor nodig was (Wat is kunstmatige intelligentie (AI)SAP?, z.d.). Ook kan het beschreven worden als het ontwikkelen en toepassen van zelflerende computeralgoritmes die zelfstandig in staat zijn om bestaande of nieuwe verbanden en/of patronen te ontdekken in data en zelfstandige beslissingen te nemen, waardoor de effectiviteit en efficiëntie van een proces of bedrijfsproces drastisch verbeteren (Van Beek, z.d.). Peter Kulche, expert elektronica van de Consumentenbond, beschrijft AI als een geautomatiseerd systeem dat taken uitvoert waar vroeger menselijke input voor nodig was. De systemen herkennen patronen en nemen dan zelf beslissingen en net zoals bij mensen worden ze door te oefenen steeds beter (Kulche, 2023). Openresearch Amsterdam van de gemeente Amsterdam, omschrijft artificial intelligence als het vermogen van computers om taken uit te voeren waarvoor mensen hun intelligentie inzetten. Denk aan interacteren met de omgeving, analyseren, redeneren, problemen oplossen en voorspellen. Artificial intelligence kan bijvoorbeeld gevonden worden in voice assistants op een smartphone of zelfrijdende auto, maar ook in programma's die zonder tussenkomst van een mens een verantwoording schrijven over de jaarcijfers van een bedrijf (Wat is AI?, z.d.). De Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid geeft aan dat AI lastig te definiëren is, omdat het continu in ontwikkeling is. Echter, komen ze tot een zo goed mogelijk geformuleerde definitie. In het rapport 'opgave AI. De nieuwe systeemtechnologie' staat: het soort systemen dat intelligent gedrag vertoont door hun omgeving te analyseren en, met enige graad van autonomie, actie te ondernemen om specifieke doelen te bereiken ("Opgave AI De nieuwe systeemtechnologie", 2021).

Uit de bovenstaande definities is dit de definitie die artificial intelligence het best omschrijft: Artificial intelligence, ook wel kunstmatige intelligentie of AI, is een verzamelnaam geworden voor applicaties die complexe taken uitvoeren, waarvoor voorheen menselijke input voor nodig was en kan het ontwikkelen en toepassen van zelflerende computeralgoritmes zorgen dat die applicaties zelfstandig in staat zijn om bestaande of nieuwe verbanden en/of patronen te ontdekken in data en zelfstandige beslissingen nemen, waardoor de effectiviteit en efficiëntie van een proces drastisch verbeteren.

Er bestaan drie soorten AI, op deze soorten AI bestaan ook weer verschillende toepassingen. Te beginnen met Artificial Narrow Intelligence (ANI), oftewel smalle kunstmatige intelligentie. Deze soort AI wordt ook wel 'zwakke AI' genoemd. De taken die smalle AI kan uitvoeren worden aangedreven door zeer complexe algoritmen en neutrale netwerken, maar ze zijn enkelvoudig en doelgericht. Gezichtsherkenning, internetzoekopdrachten en zelfrijdende auto's zijn allemaal voorbeelden van smalle AI.

De tweede soort AI wordt Artificial General Intelligence genoemd (AGI), oftewel kunstmatige algemene intelligentie. Deze AI-soort zou in staat moeten zijn om elke intellectuele taak die een mens kan vervullen, met succes uit te voeren. Net als smalle AI kan deze AI soort systemen leren van ervaringen en kunnen ze patronen herkennen en voorspellen, maar AGI-systemen kunnen daar een stap verder in gaan. AGI kan die kennis extrapoleren (extrapoleren is het schatten van een waarde die buiten het bereik van een set gegevens valt (Examenoverzicht.nl, z.d.)) naar een breed scala aan taken en situaties waar eerder verkregen data of bestaande algoritmen zich niet op kan richten.

De derde soort AI wordt Artificial Superintelligence (ASI) genoemd, oftewel brede kunstmatige intelligentie. Deze soort AI is in theorie volledig zelfbewust. Artificial Superintelligence kan menselijk gedrag nabootsen of begrijpen en kunnen dit op een basisniveau ook aanvoelen (Wat is kunstmatige intelligentie?, z.d.).

Een artikel op de website wetenschap.info.nu omschrijft het iets bondiger. Artificial Narrow Intelligence (ANI) houdt AI-systemen in die zich vooral richten op één taak/specifiek gebied. ANI wordt ook wel 'zwakke AI' genoemd. Artificial General Intelligence (AGI) houdt AI-systemen in die abstract kunnen denken en om kunnen gaan met onverwachtse situaties, waartoe ANI niet in staat is. Daarom wordt AGI ook wel 'sterke AI' genoemd.

Als derde is er nog Artificial Superintelligence (ASI). Deze vorig genoemde vormen levert deze vorm van AI op. Deze vorm van AI overstijgt de intelligentie van de mens. Hoe meer AGI wordt doorontwikkeld en intelligenter wordt gemaakt, des te groter de kans dat in de toekomst het intelligentieniveau kan worden bereikt die zich meet met het geaccepteerde niveau voor ASI (Artificial intelligence (kunstmatige intelligentie): soorten, z.d.).

Op de bovengenoemde soorten AI zijn verschillende toepassingen. Daan van Beek, auteur van het AI-boek 'De intelligente, datagedreven organisatie', omschrijft deze in 5 verschillende toepassingen in hoofdcategorieën. Te beginnen met Natural Language Processing (NLP), oftewel spraakherkenning. Spraakherkenning is een specifieke toepassing van AI die spraak herkent en gesproken woorden in getypte tekst om kan zetten. Generative AI wordt omschreven als tweede toepassing. Generative AI is een specifiek type AI dat zich richt op het genereren van nieuwe inhoud, zoals tekst, afbeeldingen, audio of video, hieronder valt ChatGPT ook. Deze systemen zijn getraind op grote datasets en gebruiken nieuw verwerkte data om te leren (Generative AI en large language models explained: Wat is het en hoe werkt het?, z.d.). Datamining is de derde toepassing. Datamining is het vinden van verbanden, patronen en correlaties in gestructureerde data. Het doel is opdoen van nieuwe inzichten die "verborgen" zitten in data en het vergaren van nieuwe kennis. De vierde toepassing is tekst mining. Tekst mining is het vinden van verbanden, patronen en correlaties in ongestructureerde data, zoals tekst. Ook hier is het doel nieuwe inzichten en kennis vergaren. De laatste AI-toepassing is beeld- en gezichtsherkenning. Dit wordt bijvoorbeeld in China gebruikt om in openbare ruimtes gezichtsherkenning in te zetten voor surveillance- en opsporingsdoeleinden. Deze toepassing is erop gericht om met computers objecten en personen op afbeeldingen en video's te identificeren (Van Beek, z.d.).

4.2 ChatGPT

Na het in kaart brengen van AI in het algemeen, wordt er nu gefocust op ChatGPT. ChatGPT is een toepassing op generatieve AI. ChatGPT is een chatbot op basis van Artificial intelligence, van het bedrijf OpenAI. OpenAI is een onderzoeksorganisatie voor AI (Pannekeet, 2023). GPT staat voor Chat Generative Pre-trained Transformer (SEO bureau Onder, 2023). Pre-trained betekent dat het model op veel data is getraind. De tool ChatGPT werkt zoals elke andere chatbot, maar is toch een beetje uniek: gebruikers typen teksten en de tool antwoordt met een eigen tekst. Wat ChatGPT uniek maakt is hoe vloeiend, uitgebreid en menselijk klinkend de antwoorden zijn, evenals het grote aantal onderwerpen dat de tool kan bespreken (Caulfield, 2023). ChatGPT is ontwikkeld voor natuurlijke taalinteracties en stelt gebruikers in staat om gesprekken te voeren met een machine. Je kunt het zien als een uitgebreide Google. Je vraagt en je krijgt antwoorden. Kort, lang, in opsommingen etc. Het is maar net waar je naar vraagt. Het kan dus vragen beantwoorden, maar bijvoorbeeld ook een e-mail opstellen of teksten samenvatten. ChatGPT is niet de enige aanbieder. Zo heeft Microsoft Edge ook een AI-chatbot ingebouwd in de browser (Pannekeet, 2023). Maar dit onderzoek focust specifiek op ChatGPT.

4.3 Kansen ChatGPT

Deze paragraaf zal dieper ingaan op het begrip kansen en de kansen die ChatGPT kan creëren voor algemeen gebruik, bedrijven en onderwijs.

Voor de term 'kansen' bestaan verschillende definities. Van Dale heeft voor het woord kansen twee betekenissen: 'een mogelijkheid, waarschijnlijkheid dat iets zal gebeuren'. De tweede definitie is een 'gunstige gelegenheid' (Van Dale, z.d.). De etymologiebank definieert 'kans' als een waarschijnlijkheid dat iets zal gebeuren, en als een gunstige gelegenheid (etymologiebank).

Kennisconsult definieert kans als: 'Een mogelijkheid die zich als gevolg van technologische ontwikkelingen of door wijziging van omstandigheden voordoet om een concurrentievoordeel te behalen, een bedreiging weg te nemen of een probleem op te lossen.' (Kennisconsult - kans, z.d.). Met betrekking tot het onderzoek wordt de volgende definitie voor kansen gebruikt: kansen is een mogelijkheid die als gevolg van technische ontwikkelingen voordoet.

Begrijpen, genereren en taalbarrières

Om te beginnen met de eerste kans van ChatGPT, ChatGPT heeft de capaciteit om context te begrijpen. Het begrijpt de inhoud van een tekst. Zo is het mogelijk om het programma te vragen een samenvatting van een tekst te genereren. Is de samenvatting te lang? Dan kan ChatGPT de samenvatting inkorten of zelfs herschrijven en hoofdstukken geven. Naast het schrijven van een samenvatting kan ChatGPT ook algemene vragen beantwoorden. Het is mogelijk om het programma te vragen een recept te schrijven voor avondeten, maar het kan ook een planning maken voor je werkweek. ChatGPT kan ook een rol spelen in het overbruggen van taalbarrières door nauwkeurige vertalingen te bieden. Het kan ook dienen als een ondersteunende tool voor communicatie tussen mensen die verschillende talen spreken, waardoor de wereldwijde communicatie wordt vergemakkelijkt. Tot slot kan ChatGPT voor ontwikkelaars fungeren als een krachtige programmeer assistent. Het kan codefragmenten genereren, fout-opsporingstips bieden en complexe programmeerconcepten op een begrijpelijke manier uitleggen.

Automatisering en contentcreatie

Met de toepassing van ChatGPT op het bedrijfsleven kunnen veel beroepen verbeterd worden door routinematige schrijftaken te automatiseren. Een voorbeeld hiervan is de implementatie van ChatGPT op klantenservice en ondersteuning. ChatGPT kan getraind worden om veelvoorkomende klachten van klanten te herkennen en erop te reageren, zoals problemen met productkwaliteit en vertragingen bij verzending. Ook kan ChatGPT gepersonaliseerde e-mailsjablonen maken voor individuele klanten met bepaalde klantinformatie. Wanneer een bedrijf een e-mail naar een klant wil sturen, kan ChatGPT een sjabloon gebruiken om een e-mail te maken die is afgestemd op de voorkeuren en behoeften van de klant (Dilmegani, 2023). Ook kan ChatGPT helpen bij het creëren van content. Met de mogelijkheden om natuurlijke taal te creëren, kan ChatGPT helpen bij het maken van inhoud die aanslaat op betreffende doelgroep. Een voorbeeld hiervan is om op basis van de laatste trends ChatGPT een script te laten schrijven voor een post op sociale media of het programma een blog te laten schrijven voor een voorpagina (Chat GPT Cursus, 2023, Yeelen, 2023). Tot slot kan ChatGPT in het bedrijfsleven gebruikt worden voor de opleiding van medewerkers. ChatGPT kan trainingsprogramma's creëren op basis van de normen en waarden van het bedrijf. Ook kan het al bestaande trainingsprogramma's verbeteren en leerervaringen bieden die zijn afgestemd op individuele behoeftes. Voorbeelden van trainingsprogramma's zijn handleidingen, casestudies en quizzen. ChatGPT kan ook gebruikt worden om directe antwoorden en ondersteuning te bieden tijdens het maken van bijvoorbeeld een quiz over het bedrijf (Dilmegani, 2023).

Onderwijs en begrijpend lezen

Naast het bedrijfsleven kan ChatGPT ook toegepast worden in het onderwijs. Dit valt te onderscheiden in twee categorieën, toepassingen voor leraren en toepassingen voor studenten. De kansen voor studenten worden gecategoriseerd in drie onderwijsniveaus, basisschoolleerlingen, middelbare scholieren en hogere schoolstudenten. Voor basisschoolleerlingen zijn de grootste kansen van ChatGPT het helpen bij de ontwikkeling van lees- en schrijfvaardigheid, schrijfstijl en kritisch denkvermogen. ChatGPT kan grote taalmodellen genereren waarin leerlingen aangemoedigd worden om kritisch na te denken over wat ze lezen en schrijven, en de aan hen gepresenteerde informatie te analyseren en interpreteren. Bovendien kunnen grote taalmodellen ook helpen bij de ontwikkeling van begrijpend lezen door leerlingen samenvattingen en uitleg van complexe teksten te bieden,

waardoor het lezen en begrijpen van de stof gemakkelijker kan worden gemaakt. De toepassing van ChatGPT op basisschoolleerlingen is een voorbeeld van het gebruik van AI op erg simpel niveau. Voor middelbare scholieren zal het op een lastiger niveau gebruikt worden. De grootste kansen voor middelbare scholieren liggen bij het helpen van een taal en van schrijfstijlen voor verschillende vakken en onderwerpen via taalmodellen. Deze modellen kunnen worden gebruikt om oefenproblemen en quizzes te creëren, waardoor scholieren het materiaal dat ze leren beter kunnen begrijpen, contextualiseren en onthouden (ChatGPT in het onderwijs: waar is ChatGPT toe in staat en wat zijn de beperkingen?, z.d.).

Onderzoek en probleemoplossing

De toepassing van ChatGPT bij universiteitsstudenten kan voornamelijk bijdragen aan onderzoeks- en schrijftaken, maar ook bij de ontwikkeling van kritisch denken en probleemoplossende vaardigheden. Taalmodellen kunnen worden gebruikt om samenvattingen en overzichten van teksten te creëren, waardoor studenten sneller de hoofdpunten van een tekst kunnen inzien voor het oefenen van stof. Bovendien ChatGPT ook helpen bij de ontwikkeling van onderzoek vaardigheden door studenten te voorzien van informatie en hulpmiddelen over een bepaald onderwerp door ze te verwijzen naar aspecten en actuele onderzoeksonderwerpen, waardoor ze het materiaal beter kunnen begrijpen en analyseren (Kasneci et al., 2023).

De toepassing van ChatGPT op het onderwijs biedt het potentieel om het onderwijs drastisch te veranderen en te helpen bij onderwijsprocessen zoals lesplanning, beoordeling/evaluatie en professionele ontwikkeling.

Lesplanning en oefenvragen

Voor lesplanning kan ChatGPT leraren helpen bij het maken van lesplannen en activiteiten. Door ChatGPT de verschillende onderwerpen van vak te geven, kan de output een lesplanning zijn op een zo efficiënt mogelijke manier. ChatGPT kan ook helpen bij het genereren van vragen en aanwijzingen die participatie van studenten op verschillende kennis- en vaardigheidsniveaus aanmoedigen. Bovendien kan ChatGPT worden gebruikt om gerichte en gepersonaliseerde oefenproblemen te genereren, die aansluiten op elke student. Ook kan ChatGPT worden gebruikt bij de beoordeling en evaluatie van het werk van studenten. Door het werk, zoals onderzoeken en essays, van een student in te voeren in ChatGPT kunnen de sterke en zwakke punten semiautomatisch beoordeeld worden. Dit kan docenten een aanzienlijke hoeveelheid tijd besparen voor taken die normaal gesproken veel tijd kosten. Bovendien kan ChatGPT ook gebruikt worden om te controleren op plagiaat, wat fraude helpt voorkomen. Iets wat voortvloeit uit het controleren op plagiaat, is het identificeren van onderwerpen waar studenten het moeilijk mee hebben. Een onderwerp waar veelvuldig plagiaat gebruikt wordt, kan worden aangepast naar een niveau waar studenten minder moeite mee hebben.

Professionele ontwikkeling

Tot slot kan de toepassing van ChatGPT docenten helpen bij professionele ontwikkeling. Het programma kan docenten voorzien van hulpmiddelen, samenvattingen en uitleg over nieuwe onderwijsmethoden, technologieën en materialen. Met behulp van deze informatie kunnen docenten op de hoogte blijven van de nieuwste ontwikkelingen en technieken in het onderwijs, dit kan weer bijdragen aan de totalitaire effectiviteit van hun lessen (Kasneci et al., 2023).

4.4 Bedreigingen ChatGPT

Deze paragraaf zal toegewijd worden aan het begrip bedreigingen en de bedreigingen die het gebruik van ChatGPT met zich meebrengt.

Het begrip 'bedreiging' kent verschillende betekenissen. De wet (artikel 285) meldt dat bedreiging is het bedreigen van een ander met fysiek geweld of de dood (Bedreiging - gratis gesprek advocaat binnen 24 uur!, z.d.). Van Dale hanteert 3 definities voor bedreiging: het bedreigen, dat wat bedreigt,

en dreigement (Van Dale, z.d.). Glosbe definieert 'bedreiging' als een mogelijk gevaar, Een situatie of een persoon die als een gevaar beschouwd wordt, En een uiting of intentie om iemand te kwetsen of te straffen (Bedreiging - Nederlands definitie, grammatica, uitspraak, synoniemen en voorbeelden | Glosbe, z.d.). Binnen het onderzoek wordt de volgende definitie gehanteerd: een bedreiging is een mogelijk gevaar.

Hoewel ChatGPT aanzienlijke vooruitgang vertegenwoordigt in de ontwikkeling van natuurlijke taalverwerking, zijn er ook belangrijke zorgen en gevaren verbonden aan het gebruik ervan. Deze zorgen hebben betrekking op verschillende gebieden, waaronder ethiek, privacy en de mogelijke verspreiding van misinformatie.

Verspreiding misinformatie & deepfakes

De voornaamste en meest besproken bedreiging is de verspreiding van misinformatie. Doordat ChatGPT op basis van artificial intelligence werkt en haar informatie van het internet haalt, is het lastig om de herkomst van antwoorden na te trekken. Dit zorgt voor het ontstaan van misinformatie. Een voorbeeld hiervan is dat ChatGPT het vermogen heeft om geloofwaardig ogende teksten te produceren, wat misbruikt kan worden door kwaadwillende actoren om valse informatie te verspreiden. Dit kan variëren van misleidende nieuwsberichten tot manipulatieve sociale-mediaberichten, wat de algehele betrouwbaarheid van online-informatie in gevaar brengt (Weenk, 2023). Bovendien is er bezorgdheid over de creatie van deepfakes met behulp van ChatGPT. Het programma kan worden gebruikt om realistisch klinkende spraak en tekst te genereren, wat kan bijdragen aan de ontwikkeling van nep-audio en -video die moeilijk te onderscheiden zijn van echte opnames (Hamilton, 2023).

Intellectuele luiheid & academische oneerlijkheid

Een ander gevaar wat kan ontstaan door het gebruik van ChatGPT is het ontstaan van intellectuele luiheid. In plaats van het urenlang doorploegen van archieven, is het nu mogelijk om ChatGPT in een mum van tijd je eindwerk te laten creëren. Door een te grote afhankelijkheid van technologie op te bouwen, zal er een gebrek aan eigen denkkracht ontstaan, wat uiteindelijk zal leiden tot een intellectuele luiheid (Vinck, 2023). Daarnaast kan de toepassing van ChatGPT leiden tot academische oneerlijkheid. Doordat studenten gegeneerde teksten presenteren als hun eigen werk, ontstaat er een ongelijkheidskloof in het niveau van studenten. Ook kan ChatGPT inhoud genereren die ongepast, beledigend of aanstootgevend is. Dit kan als bedreiging gezien worden, als het publiekelijk wordt gepubliceerd. ChatGPT zorgt voor meer efficiëntie op de werkvloer, maar het kan ook zorgen voor banenverlies. Doordat ChatGPT (in de toekomst) sommige taken kan overnemen, worden banen overbodig. Dit leidt tot ontslag van mensen, wat nadelig is inkomsten en werkgelegenheid (Mok, 2023).

Privacy risico's

Tot slot kan het gebruik van ChatGPT leiden tot privacy risico's. ChatGPT kan worden getraind op persoonlijke gegevens en informatie, waardoor er risico's zijn voor de privacy van individuen (Artificiële intelligentie: kansen en gevaren | Nieuws | Europees Parlement, 2022). Een gevaar wat hierop aansluit, is het verwerken van vertrouwelijke documenten in ChatGPT. ChatGPT is een externe tool, wat werkt via het internet. Dit betekent dat alle data die erin gestoken wordt, elders gebruikt kan worden (Swiers, 2023).

4.5 Raadsleden

In deze paragraaf wordt het begrip 'Raadsleden' toegelicht. De werkzaamheden van een raadslid komen onder andere aanbod. Na het lezen van deze paragraaf is de definitie voor het begrip 'raadsleden' duidelijk.

Een raadslid is een door de inwoners van een bepaalde gemeente gekozen volksvertegenwoordiger die deelneemt aan de gemeenteraad. De gemeenteraad is het hoogste bestuursorgaan op gemeentelijk niveau (Het raadslid, 2021). Om de 4 jaar vinden er gemeenteraadsverkiezingen plaats, hier worden de raadsleden gekozen. Het aantal raadsleden in een gemeente varieert tussen de 9 en 45, dit is afhankelijk van het aantal inwoners in een gemeente (Organisatie van het bestuur van de gemeente, z.d.). In totaal kent Nederland 8590 raadsleden (Het raadslid, 2021).

De gemeenteraad beslist over het beleid dat gevoerd wordt in de gemeente en controleert of het beleid juist wordt uitgevoerd (wat doet de gemeenteraad, de Bilt, z.d.). Verder vertolkt de gemeenteraad 3 belangrijke rollen.

Zo vertolken raadsleden de vertegenwoordigende rol: ze staan er namens de inwoners van de gemeente, en voeren met hen gesprekken over wat er speelt binnen de gemeenschap (Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, 2022). De vertegenwoordigende rol komt vooral bij de agendavorming en de beleidsvoorbereiding naar voren. Bij de agendavorming nemen raadsleden de afweging wat er op de politieke agenda moet komen, hierbij luisteren ze naar inbreng van de burgers. En bij beleidsvoorbereiding wordt er nagedacht over het verwezenlijken van alle belangen van de burgers (instrumenten Gemeenteraad_notitie, z.d.).

Daarnaast heeft de gemeenteraad een kaderstellende rol, de raadsleden bepalen de hoofdlijnen van het te voeren beleid in de gemeente. Hierbij staan 3 vragen centraal: wat willen we bereiken? Wat moet daarvoor gedaan worden? En wat gaat het kosten? Dit gaat vaak over onderwerpen die veel burgers aangaat zoals wonen en werken, en sociale zaken. Ook bepaalt de raad hoeveel geld waaraan wordt uitgegeven (wat doet de gemeenteraad, de Bilt, z.d.). Dit wordt de budgettaire bevoegdheid genoemd, die samen met de verordenende bevoegdheid tot de kaderstellende bevoegdheden behoort. Binnen een raadsperiode zijn er drie procedures waar kaders gesteld worden. Dit zijn na de verkiezingen door middel van de agendabepaling; tijdens het maken van de jaarlijkse begroting; en bij de reguliere beleids- en besluitvorming in de vorm van agendabepaling op korte termijn en raadsstukken. Bij kaderstelling kan sprake zijn van actieve kaderstelling of passieve kaderstelling. Bij actieve kaderstelling neemt de raad het heft in eigen handen door buiten het college om zelf aan het werk te gaan met een bepaald dossier. Met passieve kaderstelling wordt het college uitgenodigd door de raad om met een kaderstellende notitie te komen (instrumenten Gemeenteraad_notitie, z.d.).

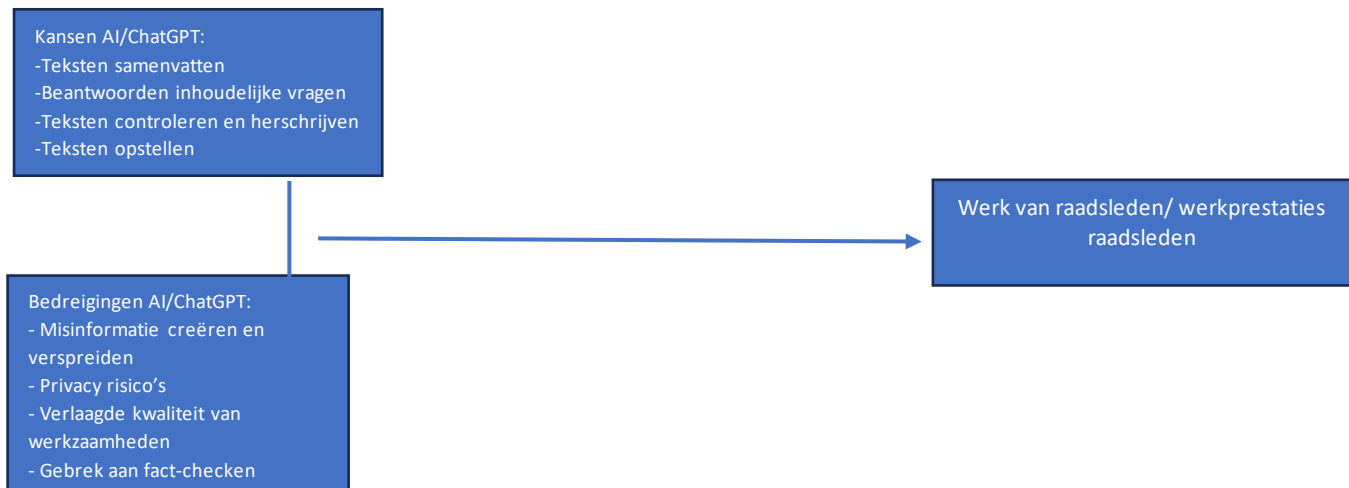
De raadsleden hebben een aantal instrumenten voor het opstellen van beleidskaders. De belangrijkste hierbinnen zijn de verordenende bevoegdheid, het recht van initiatief, recht van amendement, de Motie, de raadsagenda, en de programmabegroting (instrumenten Gemeenteraad_notitie, z.d.).

De derde rol is de controlerende rol, de gemeenteraad controleert het college van Burgemeester en Wethouders, afgekort het college van B&W (wat doet de gemeenteraad, de Bilt). De raad controleert of het doel binnen het daarvoor gestelde kader is bereikt. In een jaar zijn er cyclische momenten, dit zijn de programmabegroting, de beheersrapportages en de jaarrekening waar de raad het college controleert. Ook zijn er nog ondersteunende instrumenten zoals het Mondeling en schriftelijk vragenrecht, informatieplicht van college en burgemeester, recht van interpellatie en recht op ambtelijke bijstand (instrumenten Gemeenteraad_notitie, z.d.).

De raadsleden wonen elke maand de raadsvergaderingen bij, hierbij zijn alle raadsleden van de gemeente aanwezig samen met de burgemeester en de griffier. Tijdens deze vergadering worden alle besluiten genomen (Raadsvergadering, 2018). Naast de raadsvergaderingen zijn er ook commissies die zich specificeren tot bepaalde onderwerpen zoals financiën. Raadsleden zijn vaak onderdeel van een aantal commissies (Wat doet de gemeenteraad?, 2021).

Na het uitlichten van de onderdelen van een raadslid is dit de best omschrijvende definitie van 'raadslid': Een raadslid is een door de gemeente gekozen volksvertegenwoordiger, die in de gemeenteraad de vertegenwoordigende, de kaderstellende en de controlerende functie bekleedt.

4.6 Conceptueel model



Hierboven staat het conceptueel model over kansen en bedreigingen van AI en de mate van invloed op het werk van raadsleden. Hier volgt een toelichting op dit model.

Aan de linkerzijde van het model staan de onafhankelijke variabelen. Dat zijn in dit geval de kansen en de bedreigingen van AI/ChatGPT. Dit zijn de onafhankelijke omdat het de oorzaak is van wat invloed gaat hebben op de afhankelijke variabele, dat is het werk van raadsleden (Merkus, 2022).

5. Onderzoeksmethode

In dit hoofdstuk wordt de onderzoeksmethode verder toegelicht. Ook worden de enquêtevragen uitgewerkt en komen de betrouwbaarheid en validiteit van het onderzoek aan bod.

Type onderzoek

Voor het nader onderzoek is de keuze gevallen op een kwantitatief onderzoek, hier ligt het meetbaar maken van verschijnselen centraal. De keuze voor kwantitatief onderzoek heeft verschillende redenen. Met een kwantitatief onderzoek is de mogelijkheid om een grote groep te ondervragen, vanuit hier wordt het omgezet in concrete data en wordt een valide uitspraak gedaan. Ook kunnen patronen makkelijker aan het licht komen.

Binnen het onderzoek geldt een grote doelgroep, de raadsleden, Nederland telt 8590 raadsleden. Het is praktisch onhaalbaar om hen stuk voor stuk te interviewen, daarom wordt er een surveyonderzoek uitgevoerd om een goed beeld te krijgen.

In het surveyonderzoek wordt een grote groep raadsleden ondervraagd. Hierin staan vragen over het werk van raadsleden en Artificial Intelligence, met ChatGPT in het bijzonder, centraal.

De enquête wordt online uitgegeven, dit is de efficiëntste manier. Via de contactpersoon van de Nederlandse Vereniging voor Raadsleden wordt de vragenlijst gedeeld met de raadsleden. Op deze manier wordt er een grote groep respondenten verwacht. Dit hebben zij in het verleden zelf al ervaren.

Analyse

Het moment dat de resultaten ontvangen zijn, begint het analyseren van data. Hier is het doel tot nieuwe inzichten te komen om zo te kunnen oordelen of raadsleden al gebruik maken van ChatGPT, of ze zich bewust zijn van de kansen en bedreigingen die het met zich meebrengt en op welk vlak de raadsleden nog voorlichting zouden willen hebben op het gebied van ChatGPT.

Enquêtevragen en respondent-selectie

Bij het opstellen van de enquête is rekening gehouden met de analyse van kansen en bedreigingen uit het theoretisch kader. Voor de variabele kansen en bedreigingen zijn verschillende vragen gesteld, deze zijn gekoppeld aan de werkzaamheden van de raadsleden (vertegenwoordigend, kaderstellend en controlerend). De enquêtevragen staan in bijlage 2. Bij de enquêtevragen wordt er een combinatie gebruikt van zowel ja/nee/zeg ik liever niet vragen, als vragen via een Likertschaal. Ook zitten er twee open vragen in de enquête, dit om erachter te komen wat de leeftijden zijn van de raadsleden en om te peilen waar de raadsleden behoefte aan hebben op het gebied van voorlichting over ChatGPT.

In totaal hebben er N=253 respondenten de enquête ingevuld.

Variabele	Indicator	Deelindicatoren	Waarnemingsvraag (kwantitatief)
Kansen		Werkzaamheden raadsleden	
Kans	Beleidsstukken en Samenvattingen	-Voorbereiding raadsvergadering/commissievergadering -Controleren uit te voeren beleid	-Verwacht u ChatGPT in te schakelen voor het samenvatten van beleidsstukken
Kans	Inhoudelijke vragen beantwoorden	-Voorbereiding raadsvergadering/commissievergadering	-Denkt u in de toekomst ChatGPT te vertrouwen bij het beantwoorden van inhoudelijke vragen?

		-Vragen vanuit de inwoners	
Kans	Teksten controleren en herschrijven	-Voorbereiding raadsvergadering/com missievergadering	-Ziet u potentieel in het gebruik van ChatGPT voor het controleren en herschrijven van stukken?
Kans	Teksten opstellen	-Vragen vanuit de inwoners -Communicatie met ambtenaren	-Zou u ChatGPT voldoende vertrouwen om teksten zoals e-mails en toespraken te laten formuleren? * Verschillende opties geven
Bedreigingen			
Bedreiging	Misinformatie creëren en verspreiden	-Spreken tijdens raadsvergadering/com missievergadering -Gesprekken met inwoners	-Bent u bang dat binnen uw beroepssector in toenemende mate misinformatie ontstaat door het gebruik van ChatGPT?
Bedreiging	Privacy risico's	-Lezen vertrouwelijke stukken	-In hoeverre vertrouwt u ChatGPT met betrekking tot het verwerken/aanpassen van vertrouwelijke stukken?
Bedreiging	Verlaagde kwaliteit van werkzaamheden	-Kaderstellende, controlerende en vertegenwoordigende taken	-Kan het gebruik van ChatGPT leiden tot kwaliteitsvermindering binnen de werkzaamheden van raadsleden?
Bedreiging	Gebrek aan fact-checken	-Spreken tijdens raadsvergadering/com missievergadering -Gesprekken met inwoners	-Zorgt het gebruik van ChatGPT voor een afname van het uitvoeren van zelfonderzoek en het in mindere mate controleren van de betrouwbaarheid?

Betrouwbaarheid en validiteit

Voor het afnemen van een enquête staan de mate van betrouwbaarheid en validiteit centraal. De enquête is valide omdat er op een consistente wijze gemeten gaat worden wat gemeten moet worden. Daarom kan er op basis daarvan conclusies worden getrokken. Ook zijn de begrippen geoperationaliseerd naar meetbare begrippen (Benders, 2022). De mate van betrouwbaarheid is hoog omdat de vragen sterk met elkaar samenhangen. De vragen sluiten op elkaar aan waardoor er verbanden kunnen worden gelegd tussen variabele en indicator.

6. Onderzoekresultaten

In dit hoofdstuk worden de resultaten van de enquête gepresenteerd. Er is een enquête uitgezet via de Nederlandse vereniging voor raadsleden. Via de enquête is het doel om de mening over de kansen en bedreigingen van ChatGPT op het werk van raadsleden in beeld te brengen en de blik van de raadsleden te pijlen, naar hoe positief/negatief zij naar ChatGPT kijken en waar ze eventueel voorlichting over zouden willen hebben. De resultaten worden onderverdeeld in de werkzaamheden van de raadsleden, dus de kaderstellende functie, de vertegenwoordigende functie en de controlerende functie. Verder worden de inleidende en afsluitende vragen nog behandeld, buiten deze functies om. Hier is het doel om een beeld te krijgen of bijvoorbeeld raadsleden überhaupt wel gebruik maken van ChatGPT en waar de raadsleden zelf aan toe zijn op het gebied van voorlichting over ChatGPT.

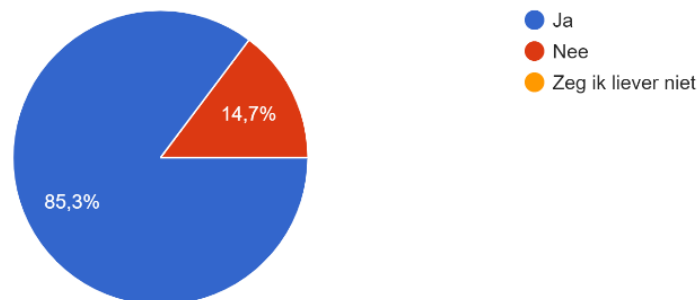
Inleidende vragen

Om de enquête in te leiden, is er begonnen met een viertal vragen om zo een beeld te krijgen of raadsleden bekend zijn met AI-systeem als ChatGPT, ze gebruik maken van ChatGPT binnen hun werk als raadslid, zo ja hoeveel ze er gebruik van maken en om te kijken voor welke werkzaamheid ze het gebruiken.

In de eerste vraag wordt er gesteld of raadsleden bekend zijn met een AI-systeem zoals ChatGPT. In het cirkeldiagram hieronder is te zien dat 85% van de respondenten aangeeft dat ze bekend zijn met ChatGPT of een ander alternatief en maar 15% geeft aan hier niet bekend mee te zijn.

Inleidende vraag (1/4) - Bent u bekend met een artificial intelligence systeem, zoals ChatGPT?

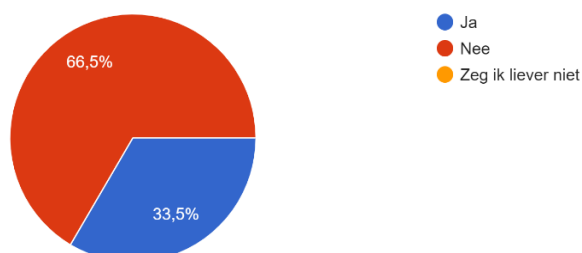
251 antwoorden



In de tweede vraag wordt er gevraagd of raadsleden gebruik maken van ChatGPT binnen hun werk als raadslid. In het figuur hieronder is te zien dat 67% van de respondenten aangeeft geen gebruik te maken van ChatGPT binnen hun werk. 33% geeft aan wel gebruik te maken van ChatGPT.

Inleidende vraag (2/4) - Maakt u gebruik van een chatbot zoals ChatGPT binnen uw werk als raadslid?

251 antwoorden

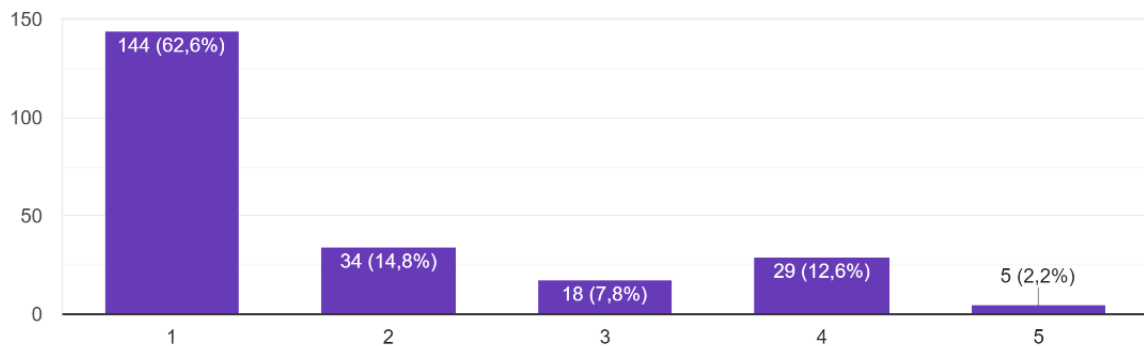


Als derde vraag wordt er gevraagd als raadsleden gebruik maken van ChatGPT, hoeveel ze er dan gebruik van maken. In de tabel hieronder is te zien dat 63% aangeeft geen gebruik te maken van ChatGPT, 15% geeft aan het af en toe te gebruiken, 8% geeft aan het soms te gebruiken, 13% geeft het aan regelmatig te gebruiken en 2% geeft het aan zeer vaak te gebruiken.

Inleidende vraag (3/4) - Zo ja, hoeveel gebruik maakt u van ChatGPT binnen uw werk als raadslid? 1

- geen gebruik, 2 - af en toe, 3 - soms, 4 - regelmatig, 5 - zeer vaak.

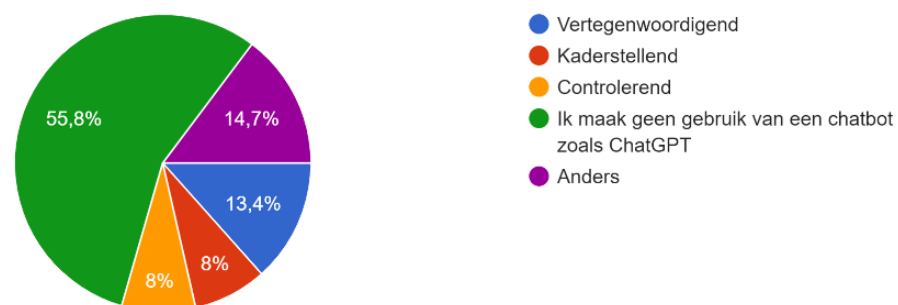
230 antwoorden



Als vierde en laatste inleidende vraag wordt er gevraagd naar als raadsleden gebruik maken van ChatGPT, voor welke werkzaamheid ze het dan het meest gebruiken. In het cirkeldiagram hieronder is te zien dat 56% aangeeft het niet te gebruiken, 15% geeft anders aan, 13% geeft aan ChatGPT het meest te gebruiken voor de vertegenwoordigende werkzaamheden en 8% geeft aan ChatGPT het meest te gebruiken voor kaderstellend of controlerend.

Inleidende vraag (4/4) - Als u gebruikt maakt van een chatbot zoals ChatGPT, voor welke werkzaamheden maakt u er dan het meest gebruik van?

224 antwoorden



Vertegenwoordigende werkzaamheden

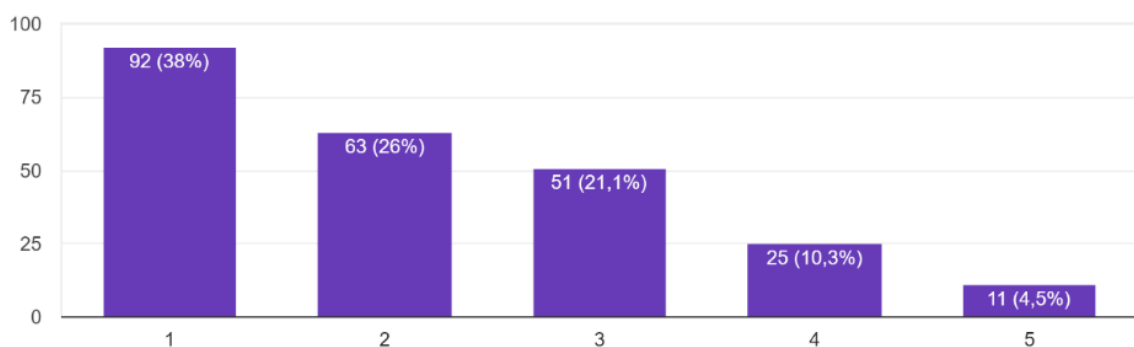
De vertegenwoordigende werkzaamheden van raadsleden valt op te splitsen in een aantal taken: ze staan er namens de inwoners van de gemeente en voeren met hen gesprekken over wat er speelt binnen de gemeenschap. De vertegenwoordigende rol komt vooral bij de agendavorming en de beleidsvoorbereiding naar voren. Bij de agendavorming nemen raadsleden de afweging wat er op de

politieke agenda moet komen, hierbij luisteren ze naar inbreng van de burgers. En bij beleidsvoorbereiding wordt er nagedacht over het verwezenlijken van alle belangen van de burgers, dit staat uitgebreid toegelicht in paragraaf 5.5.

In de enquête is er gevraagd naar een drietal kansen die het gebruik van ChatGPT bij deze werkzaamheden kan bieden. In de eerste vraag wordt er gevraagd naar in welke mate de raadsleden ChatGPT gebruiken of gaan gebruiken voor het samenvatten van beleidsstukken. In het staafdiagram hieronder is te zien dat 38% van de respondenten aangeeft ChatGPT nooit te zullen gebruiken voor het samenvatten van beleidsstukken, 26% van de respondenten geven aan dat ze het af en toe gebruiken, 21% geeft aan het soms te gebruiken, 10% geeft aan het regelmatig te gebruiken en 4% geeft aan ChatGPT zeer vaak te gebruiken voor deze functie.

Vertegenwoordigende werkzaamheden (1/3) - In welke mate verwacht u ChatGPT in te schakelen voor het samenvatten van beleidsstukken? 1 - nooit, 2...f en toe, 3 - soms, 4 - regelmatig, 5 - zeer vaak.

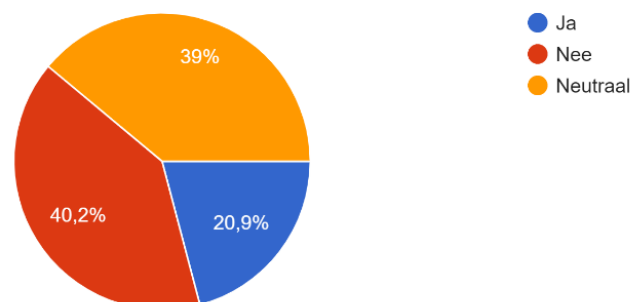
242 antwoorden



In de tweede vraag wordt er gevraagd of raadsleden in de toekomst ChatGPT zouden vertrouwen om inhoudelijke vragen te beantwoorden. In het diagram hieronder is te zien dat 40% aangeeft ChatGPT niet te vertrouwen voor het beantwoorden van inhoudelijke vragen, 39% geeft aan hier neutraal in te staan en 21% geeft aan hier ChatGPT wel voor te vertrouwen.

Vertegenwoordigende werkzaamheden (2/3) - Denkt u in de toekomst ChatGPT te vertrouwen bij het beantwoorden van inhoudelijke vragen?

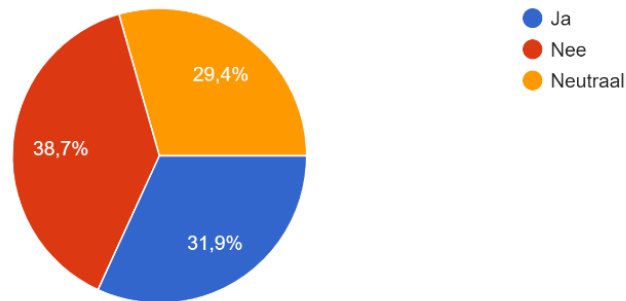
249 antwoorden



Als laatste vraag onder de vertegenwoordigende werkzaamheden, wordt er gevraagd of raadsleden ChatGPT voldoende zouden vertrouwen om teksten zoals e-mails en toespraken te laten formuleren. In het cirkeldiagram hieronder is te zien dat 39% van de respondenten aangeeft ChatGPT niet te vertrouwen voor het laten formuleren van e-mails of toespraken. 32% geeft aan ChatGPT hier wel voor te vertrouwen en 29% staat hier neutraal in.

Vertegenwoordigende werkzaamheden (3/3) - Zou u ChatGPT voldoende vertrouwen om teksten zoals e-mails en toespraken te laten formuleren?

248 antwoorden



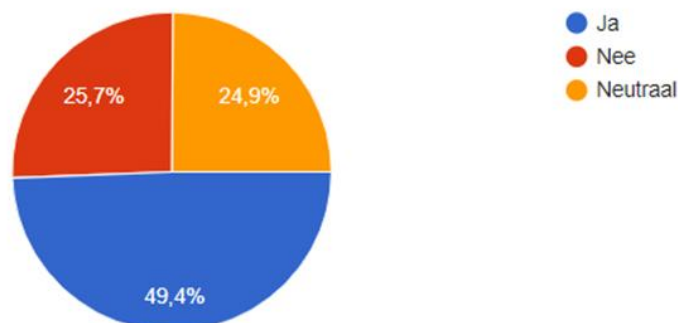
Kaderstellende werkzaamheden

De kaderstellende werkzaamheden van raadsleden vallen onder te verdelen in twee primaire taken. Ten eerste, bepalen de raadsleden de hoofdlijnen van het te voeren beleid in een gemeente. Hier worden drie vragen gesteld: wat willen we bereiken? Wat moet daarvoor gedaan worden? En wat gaat het kosten? Ten tweede, heeft de raad de budgettaire bevoegdheid, hierbij bepaalt de raad hoeveel geld waaraan wordt uitgegeven, dit staat verder toegelicht in paragraaf 5.5.

In de enquête is gevraagd naar een drietal onderwerpen die betrekking hebben tot de kaderstellende werkzaamheden. De onderwerpen, waar de raadsleden naar gevraagd worden, gaan over de bedreigingen die het gebruik van ChatGPT op het werk als raadslid met zich mee brengen. De eerste vraag over kaderstellende werkzaamheden luidt als volgt: bent u bang dat binnen uw beroepssector in toenemende mate misinformatie ontstaat door het gebruik van ChatGPT? In het cirkeldiagram hieronder is te zien dat 49,4% van de respondenten aangeeft hier bang voor te zijn, 25,7% van de respondenten geeft aan hier niet bang voor te zijn en 24,9% van de respondenten staat hier neutraal in.

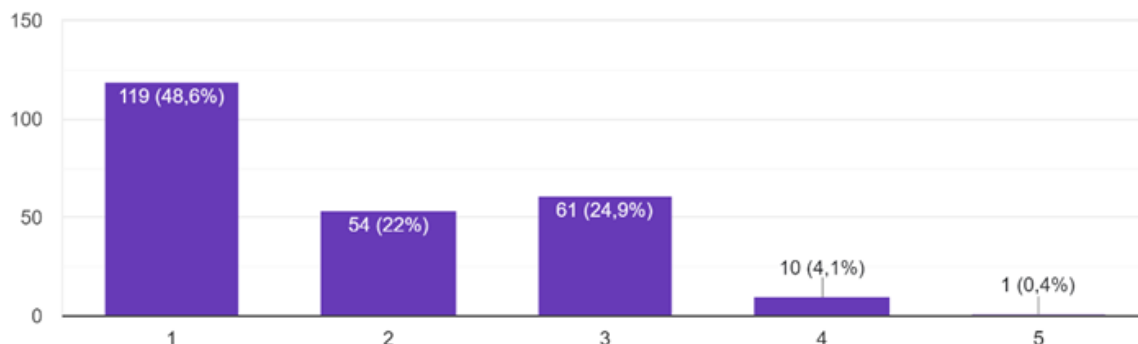
Kaderstellende werkzaamheden (1/3) - Bent u bang dat binnen uw beroepssector in toenemende mate misinformatie ontstaat door het gebruik van ChatGPT?

249 antwoorden



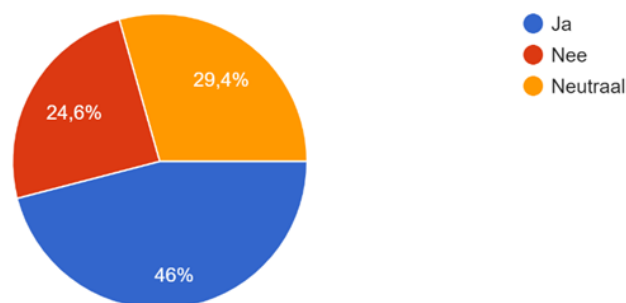
De tweede vraag over kaderstellende werkzaamheden gaat over het vertrouwen in het programma ChatGPT met betrekking tot het verwerken/aanpassen van vertrouwelijke stukken. In het staafdiagram hieronder geeft 48,6% van de respondenten aan geen vertrouwen te hebben, 22% geeft aan nauwelijks vertrouwen te hebben, 24,9% zegt hier neutraal in te staan, 4,1% zegt veel vertrouwen te hebben en 0,4% zegt al het vertrouwen te hebben.

Kaderstellende werkzaamheden (2/3) - In hoeverre vertrouwt u ChatGPT met betrekking tot het verwerken/aanpassen van vertrouwelijke stukken? 1 - ...wen, 4 - veel vertrouwen, 5 - al het vertrouwen.
245 antwoorden



De derde vraag gaat over het gebruik van ChatGPT bij het werk van een raadslid en de mogelijke kwaliteitsvermindering binnen de werkzaamheden, door het gebruik van ChatGPT. In het cirkeldiagram hieronder is te zien dat 46% van de respondenten verwacht dat het gebruik leidt tot kwaliteitsvermindering, 29,4% verwacht dat dit niet het geval zal zijn en 29,4% staat hier neutraal in.

Kaderstellende werkzaamheden (3/3) - Kan het gebruik van ChatGPT leiden tot kwaliteitsvermindering binnen de werkzaamheden van raadsleden?
248 antwoorden



Controlerende werkzaamheden

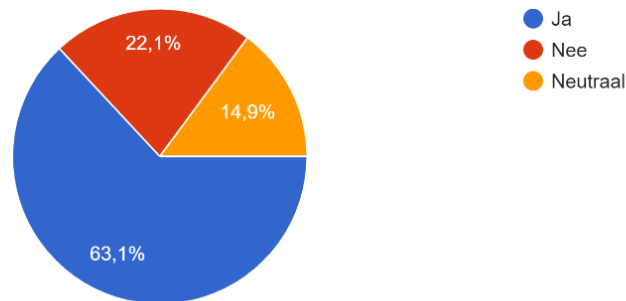
De gemeenteraad, en daarmee dus de individuele raadsleden, hebben ook een controlerende taak. Zo controleert de raad het College van B&W. ook controleert het of het doel binnen het daarvoor gestelde kader is bereikt. In paragraaf 5.5 is de controlerende taak nader toegelicht.

Binnen de enquête zijn er twee vragen gesteld die betrekking hebben tot de controlerende werkzaamheden. De eerste vraag die hierover is gesteld is of de respondenten potentieel zien in het gebruik van ChatGPT voor het controleren en herschrijven van stukken?'. In het figuur hieronder is te

zien dat 63% van de respondenten aangeeft dat het potentie ziet in het gebruik van ChatGPT voor het controleren en herschrijven van stukken. Daartegenover geeft 15% aan hier neutraal in te staan. En 22% van de respondenten zien niet het potentieel van ChatGPT met betrekking tot het controleren en herschrijven van stukken.

Controlerende werkzaamheden (1/2) - Ziet u potentieel in het gebruik van ChatGPT voor het controleren en herschrijven van stukken?

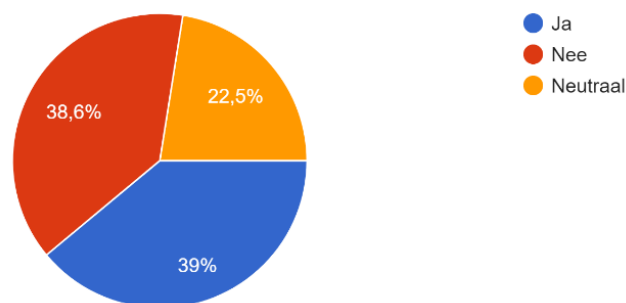
249 antwoorden



De tweede vraag die is gesteld heeft betrekking tot uitvoeren zelfonderzoek. De respondenten is gevraagd of ze verwachten dat het gebruik van ChatGPT zorgt voor een afname van het uitvoeren van zelfonderzoek en het in mindere mate controleren van de betrouwbaarheid?'. Hieronder is te zien dat 39% van de respondenten geeft aan dit te verwachten. 38,6% van de respondenten geven aan dit niet te verwachten. De overige 22,5% geeft aan hier neutraal in te staan.

Controlerende werkzaamheden (2/2) - Verwacht u dat het gebruik van ChatGPT zorgt voor een afname van het uitvoeren van zelfonderzoek en het ...dere mate controleren van de betrouwbaarheid?

249 antwoorden



Afsluitende vragen

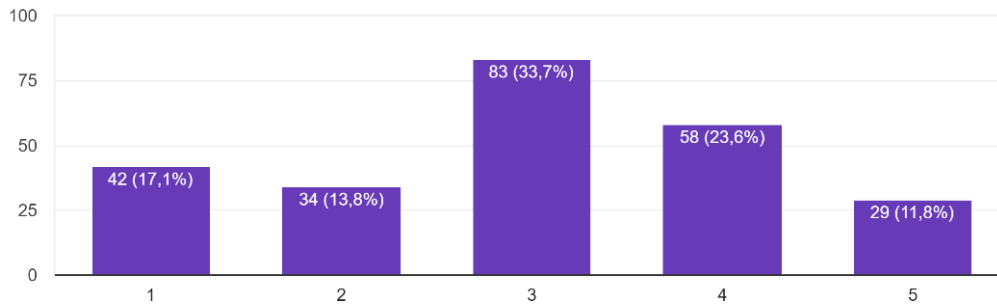
Om de enquête af te sluiten, zijn er 2 vragen gesteld. Als eerste vraag wordt er gevraagd naar hoe positief/negatief de raadsleden staan tegenover het gebruik van ChatGPT met betrekking tot het werk als raadslid en om de enquête af te sluiten een open vraag om te vragen waar de raadsleden behoefte aan hebben op het gebied van voorlichting of werkwijze op het gebied van een AI-programma als ChatGPT.

De eerste afsluitende vraag die gesteld is, is gesteld om te peilen hoe positief/negatief raadsleden staan tegenover het gebruik van ChatGPT binnen hun werk als raadslid. De antwoorden zijn in een likertschaal geformuleerd. In het diagram hieronder is te zien dat 38% van de respondenten aangeven

neutraal te staan tegenover het gebruik van ChatGPT binnen hun werk als raadslid. 24% geeft aan hier positief in te staan, 17% zegt hier zeer negatief in te staan, 14% zegt hier negatief in te staan en 12% zeer positief.

Afsluitende vraag (1/2) - Hoe positief/negatief staat u tegenover het gebruik van ChatGPT met betrekking tot uw werk als raadslid? 1 - zeer negatief, 2...atief, 3 - neutraal, 4 - positief, 5 - zeer positief.

246 antwoorden



Om de enquête af te sluiten, is er een open vraag gesteld waar de raadslid behoefte aan zou hebben op het gebied van voorlichting of werkwijze met betrekking tot een AI-programma als ChatGPT. 148 raadsleden geven aan behoefte te hebben aan voorlichting. Het gaat hier vooral om: hoe een programma als ChatGPT te gebruiken, een soort training. Voor welke zaken ze ChatGPT kunnen gebruiken, maar ook voor welke zaken niet. Verder geven de respondenten aan behoefte te hebben aan voorlichting op het gebied van privacy en veiligheid, is het programma wel veilig om te gebruiken? In de tabel hieronder zijn een aantal antwoorden te zien die de respondenten gegeven hebben.

Verder geven 32 respondenten aan geen behoefte te hebben aan voorlichting op het gebied van ChatGPT. Dit omdat ze al over kennis beschikken en het niet nodig achten, maar ook geven respondenten aan consequent geen gebruik te willen maken van een generatieve AI als ChatGPT, dus ook geen behoefte hebben aan voorlichting. Ook zijn er 76 respondenten die niks hebben ingevuld bij deze vraag. Hieronder zijn een aantal voorbeelden te zien van de ingevulde antwoorden door de respondenten. De respondenten die het antwoord leeg gelaten hebben, worden dus niet meegeteld bij de antwoorden.

Onderzoeksvraag	Antwoord respondenten
Waar zou u behoefte aan hebben op het gebied van voorlichting of werkwijze met betrekking tot een AI-programma als ChatGPT?	- Meer informatie over mogelijkheden, kansen en bedreigingen met gebruik van AI
	-Wat mij betreft is ChatGPT alleen toegestaan wanneer het gebruik grondig gereguleerd wordt. Weten hoe het precies werkt waar AI op inspeelt
	-Op welke manier je dit op goede, veilige, betrouwbare manier wel zou kunnen gebruiken.
	-Ik denk dat ik meer weet dan de gemiddelde

	persoon over ChatGPT. Dus heb geen behoefte aan informatie.
	-Herkenbaarheid en informatie hoe te gebruiken en voor- en nadelen
	-Benoemen kansen en risico's.
	-Tutorials en handelingsperspectief t.a.v. valkuilen en risico's

7. Analyse onderzoeksresultaten

In dit hoofdstuk worden de onderzoeksresultaten geanalyseerd. Hier wordt per soort werkzaamheid van de raadsleden een korte analyse gedaan. De werkzaamheden van raadsleden zijn opgesplitst in 3 categorieën en welke kansen en bedreigingen zijn hier per werkzaamheid te benoemen.

Vertegenwoordigende werkzaamheden:

De vertegenwoordigende rol die raadsleden vervullen kent meerdere aspecten. De kern is er staan namens de burgers. Deze rol komt vooral naar voor bij de agendavorming en de beleidsvoorbereiding. De vertegenwoordigende rol kent met betrekking tot ChatGPT meerdere kansen maar ook bedreigingen. De kansen liggen hier bij het beantwoorden van inhoudelijke vragen door de AI-bot, en het formuleren van teksten door ChatGPT. Daar tegenover staan de bedreigingen, die bestaan uit het creëren en het verspreiden van misinformatie, het gebrek aan fact-checken bij raadsleden, de verlaging van kwaliteit van werkzaamheden. Deze aspecten zijn ook teruggekomen in de enquête. In de enquête gaf 40% van de raadsleden aan in de toekomst geen vertrouwen te hebben in ChatGPT voor het beantwoorden van inhoudelijke vragen. Ditzelfde percentage heeft in de toekomst ook geen vertrouwen in het formuleren van teksten als e-mails en toespraken, daar tegenover is 30% neutraal en 30% heeft daar wel het vertrouwen in. Hierin is terug te zien dat de raadsleden nog erg terughoudend zijn met het vertrouwen in AI-bots als ChatGPT.

Kaderstellende werkzaamheden:

Onder de kaderstellende rol van de gemeenteraad valt het bepalen van de hoofdlijnen van het te voeren beleid. Hier liggen de kansen bij het beantwoorden van inhoudelijke vragen, het opstellen, herschrijven en controleren van teksten en het samenvatten van beleidsteksten. De bedreigingen hier zijn dat er een afname van zelfonderzoek en daarmee in lijn gebrek aan fact-checking zal zijn en daardoor de kwaliteit van de werkzaamheden omlaaggaat. Ook kent het privacy-risico's met het geven van informatie aan ChatGPT. Resultaten uit de enquête laten ook zien dat maar liefst 50% bang is dat de hoeveelheid misinformatie in de beroepssector zal toenemen. Ook op het gebied van het delen van vertrouwelijke stukken aan ChatGPT voor het aanpassen van stukken geeft 70% aan daar geen tot weinig vertrouwen in te hebben. 46% Raadsleden zijn ook bang voor kwaliteitsvermindering wanneer ChatGPT wordt gebruikt.

Controlerende werkzaamheden:

De derde rol is de controlerende. De raadsleden controleren het college van Burgemeester en Wethouders. Dit doen ze door te kijken of de doelen binnen de daarvoor gestelde kaders zijn bereikt. De kansen en bedreigingen zijn bij deze rol hetzelfde als bij kaderstellend. Zo liggen de kansen ook bij het samenvatten van beleidstukken en het beantwoorden van inhoudelijke vragen. Daar tegenover de afname van zelfonderzoek en de verlaagde kwaliteit van werkzaamheden. 63% van de raadsleden geeft aan potentie te zien in het controleren en herschrijven van stukken door ChatGPT. De meningen van raadsleden, op de vraag of het gebruik van ChatGPT zal leiden tot minder zelfonderzoek en het controleren van de betrouwbaarheid, is erg verdeeld. Zo denkt 39% van niet en 39% van wel, en 22% is neutraal.

8. Conclusie

In dit hoofdstuk wordt er een conclusie gegeven aan het onderzoek. De hoofd- en deelvragen worden beantwoord en de belangrijkste bevindingen van het onderzoek worden gepresenteerd. Bij de deelvragen worden de kansen en bedreigingen van ChatGPT op het werk van raadsleden los beschreven en bij de hoofdvraag worden de kansen en bedreigingen van ChatGPT per werkzaamheid van het raadslid beschreven.

Deelvragen

Na het uitgevoerde onderzoek, is het nu tijd om de deelvragen te beantwoorden. Er zijn 3 deelvragen geformuleerd. Te beginnen bij de eerste deelvraag *“Wat zijn de kansen van AI/ChatGPT op het werk van raadsleden?”* De kansen van ChatGPT op het werk van raadsleden biedt mogelijkheden. Een AI-programma als ChatGPT heeft de capaciteit om context te begrijpen. Het begrijpt de inhoud van een tekst. Zo is het mogelijk om het programma te vragen een samenvatting van een tekst te genereren, denk hierbij aan bijvoorbeeld lange beleidsstukken. Is de samenvatting te lang? Dan kan ChatGPT de samenvatting inkorten of zelfs herschrijven en hoofdstukken geven. Naast het schrijven van een samenvatting kan ChatGPT ook algemene vragen beantwoorden. Stel een vraag aan de AI-bot en je krijgt een antwoord. Verder is ChatGPT ook in staat om teksten te controleren en eventueel te herschrijven. Ben je er niet zeker van dat de tekst spelfouten bevat, vraag ChatGPT om de inhoud te controleren en hij haalt de spelfouten eruit. Ook kan het programma teksten herschrijven. Ben je niet helemaal tevreden met de formulering van de tekst die je hebt geschreven, vraag ChatGPT om je tekst te herschrijven en het formuleert de tekst op een andere wijze.

De tweede deelvraag is *“Wat zijn de bedreigingen van AI/ChatGPT op het werk van raadsleden?”* Naast de positieve kant te benoemen van een AI-programma als ChatGPT, is het ook belangrijk om de negatieve kant te bekijken die het programma kan hebben op het werk van raadsleden. De eerste bedreiging is de verspreiding van misinformatie. Doordat ChatGPT op basis van artificial intelligence werkt en haar informatie van het internet haalt, is het lastig om de herkomst van antwoorden na te trekken. Dit kan zorgen voor het ontstaan van misinformatie. Een voorbeeld hiervan is dat ChatGPT het vermogen heeft om geloofwaardig ogende teksten te produceren, wat misbruikt kan worden door kwaadwillende actoren om valse informatie te verspreiden of onbedoeld de output die het programma levert te vertrouwen en het over te nemen, terwijl de inhoud niet correct is. Hieraan vastgekoppeld hangt het gebrek aan fact-checken. Aangezien de output die ChatGPT levert, niet altijd 100% waterdicht is, is het nodig om de inhoud goed te controleren en het liefst te vragen om bronvermelding, zodat de bron achterhaald kan worden. Gebeurt dit niet, is de kans op het ontstaan van misinformatie aanwezig. De tweede bedreiging die kan ontstaan door het gebruik van ChatGPT, is het ontstaan van intellectuele luiheid. In plaats van het urenlang doorploegen van archieven en wetenschappelijke artikelen, maar bijvoorbeeld ook het nadenken over inhoudelijke vragen, is het nu mogelijk om ChatGPT in een mum van tijd je eindwerk te laten creëren. Door een te grote afhankelijkheid van technologie op te bouwen, kan er een gebrek aan eigen denkkracht ontstaan, wat uiteindelijk zal leiden tot een intellectuele luiheid en kan hierdoor zorgen voor verlaagde kwaliteit van de uitgevoerde werkzaamheden door raadsleden. De laatste bedreiging die het programma met zich meebrengt zijn privacy risico's. ChatGPT kan worden getraind op persoonlijke gegevens en informatie, waardoor er risico's zijn voor de privacy van individuen. Een gevaar wat hierop aansluit, is het verwerken van vertrouwelijke documenten in ChatGPT. ChatGPT is een externe tool, wat werkt via het internet. Dit betekent dat alle data die erin gestoken wordt, elders gebruikt kan worden. Vertrouwelijke stukken die dus niet openbaar mogen komen, kunnen dus niet gebruikt worden in dit programma, omdat anders iedereen toegang heeft tot deze documenten.

De derde deelvraag is *“Maken raadsleden gebruik van AI/ChatGPT en hoe zien zij dit in de toekomst voor zich?”* Doormiddel van de enquête zijn de raadsleden bevraagd of ze een generatief AI-programma als ChatGPT gebruiken. Slechts 33% van de respondenten geven aan dit te gebruiken. Deze terughoudendheid valt te verklaren doormiddel van de laatste vraag die gesteld is in de enquête. Namelijk waar de raadsleden behoefte aan hebben op het gebied van bijvoorbeeld voorlichting voor

een AI-programma als ChatGPT. 148 respondenten van de in totaal 253 gaf hier aan behoefte te hebben aan voorlichting over ChatGPT. Dit vooral op het gebied van hoe een programma als ChatGPT te gebruiken, een soort training. Voor welke zaken ze ChatGPT kunnen gebruiken, maar ook voor welke zaken niet. Verder gaven de respondenten aan behoefte te hebben aan voorlichting op het gebied van privacy en veiligheid. Kortom, veel raadsleden beschikken nog lang niet over de benodigde kennis om het programma op de juiste manier te gebruiken binnen hun werk als raadslid. Hierdoor zijn ze ook niet in staat om de potentiële kansen van het programma in te zien, maar weten ze ook niet genoeg over de bedreigingen die het programma met zich meebrengt. De terughoudendheid met het gebruik maken van een AI-programma als ChatGPT valt hierdoor dus ook te verklaren.

Hoofdvraag

De hoofdvraag is opgesplitst in 2 onderzoeksvragen. Te beginnen met *“Wat zijn de kansen en bedreigingen van AI/ChatGPT voor het werk van raadsleden in Nederland?”*. De kansen en bedreigingen van ChatGPT op het werk van raadsleden worden onderverdeeld in de 3 soorten werkzaamheden die de raadsleden hebben, namelijk: vertegenwoordigende werkzaamheden, kaderstellende werkzaamheden en controlerende werkzaamheden. Er zijn kansen en bedreigingen die uiteraard voor meerdere werkzaamheden gelden. Te beginnen met de vertegenwoordigende werkzaamheden. ChatGPT biedt op dit vlak een aantal kansen en bedreigingen. ChatGPT kan inhoudelijke vragen beantwoorden en teksten formuleren. Als er vragen komen vanuit de inwoners, kan ChatGPT helpen met het beantwoorden van deze vragen en zo dus een tekst formuleren als antwoord op deze vraag, ook kan ChatGPT bijvoorbeeld een e-mail formuleren. De bedreigingen die het kan vormen bij het gebruik van ChatGPT binnen de vertegenwoordigende werkzaamheden zijn misinformatie creëren en verspreiden, het gebrek aan fact-checken en verlaagde kwaliteit van de werkzaamheden. Als er blindelings wordt vertrouwd op de output die het programma levert tijdens het stellen van een vraag, kan er misinformatie ontstaan. Omdat de output van het programma nooit 100% waterdicht is. Op deze manier kan er misinformatie de wereld in gebracht worden. Daarom is het essentieel dat de output goed gefact-checkt wordt. Als dit niet gebeurt, kan dit zorgen voor een verlaagde kwaliteit van de werkzaamheden uitgevoerd door de raadsleden.

Dan naar de kaderstellende werkzaamheden. Ook hier biedt ChatGPT kansen en vormt het bedreigingen. De kansen die ChatGPT met zich meebrengt bij de kaderstellende werkzaamheden zijn het beantwoorden van inhoudelijke vragen, teksten opstellen, herschrijven en controleren en beleidsstukken samenvatten. Als een raadslid een vraag heeft over een bepaald dossier wat ze aan het behandelen zijn, kan ChatGPT hierbij ondersteunen. Of als een raadslid een motie in wil dienen, kan ChatGPT bijvoorbeeld helpen met het formuleren hiervan. Ook kan ChatGPT beleidsstukken samenvatten. Als er een bepaald onderwerp behandeld gaat worden waar een raadslid zich goed over moet inlezen, kan ChatGPT een tekst voor je samenvatten, waardoor je een stuk minder hoeft te lezen. De bedreigingen van ChatGPT binnen de kaderstellende rol zijn de afname van zelfonderzoek, verlaagde kwaliteit van werkzaamheden, het gebrek aan fact-checken en privacy risico's. Als een raadslid voor veel zaken ChatGPT gaat gebruiken, kan dit ervoor zorgen dat diegene eigenlijk amper meer zelf op onderzoek uitgaat. Dit kan dan zorgen voor een verlaagde kwaliteit van de werkzaamheden van het raadslid, omdat diegene afhankelijk wordt van ChatGPT. Verder kan het gebruik van ChatGPT zorgen voor privacy risico's. Als er vertrouwelijke stukken gelezen moeten worden en het raadslid besluit om ChatGPT het te laten samenvatten, komt het openbaar te staan en dit is uiteraard niet de bedoeling.

De laatste werkzaamheid die een raadslid uitvoert is de controlerende rol. Ook hier biedt ChatGPT kansen en bedreigingen. Te beginnen met de kansen. De kansen die ChatGPT biedt bij de controlerende rol zijn het samenvatten van beleidsstukken, het beantwoorden van inhoudelijke vragen en het opstellen, controleren en herschrijven van tekst. Als raadslid moet je het college van B&W controleren. De raadsleden controleren of het college zijn doelen behaald en het kan dus ook bijvoorbeeld via het mondeling of schriftelijk vragenrecht vragen stellen aan het college. Als een raadslid stukken aan het lezen is ter controle, kan ChatGPT hierbij ondersteunen door teksten te

samenvatten. Als een raadslid vragen heeft over bepaalde onderwerpen aan het college, kan ChatGPT helpen met het opstellen van deze vragen, de vragen of tekst die je zelf al hebt geformuleerd laten controleren en eventueel laten herschrijven. De bedreigingen die ChatGPT met zich meebrengt op de controlerende rol is de afname van zelfonderzoek, privacy risico's en verlaagde kwaliteit werkzaamheden. Als een raadslid veelvuldig gebruikt maakt van ChatGPT, neemt het doen van zelfonderzoek af. Hierdoor kan de kwaliteit van de uitgevoerde werkzaamheden verlagen. Het is daarom belangrijk dat een raadslid ChatGPT niet overbodig veel gaat gebruiken en zelf ook nog op onderzoek uitgaat. Verder kunnen er vertrouwelijke stukken gedeeld worden vanuit het college naar de raad toe. Dit kan een raadslid dus niet gaan verwerken in ChatGPT, omdat de informatie geheim is. Als je dit wel doet, wordt de informatie openbaar.

Onderzoeksvraag 2 is *“en hoe kunnen raadsleden hier goed mee omgaan?”* Raadsleden moeten goed bewust worden gemaakt over de concrete kansen en bedreigingen die hierboven benoemd zijn, voordat ze het programma gaan gebruiken. Als de raadsleden bewust zijn waarvoor ze het programma kunnen gebruiken, waarvoor niet en waar ze goed op moeten letten, biedt het programma mogelijkheden binnen hun werk. Bijvoorbeeld het laten samenvatten van beleidsstukken door ChatGPT kan enorm veel tijd besparen, waardoor het raadslid veel meer tijd over houdt voor andere zaken, zoals het vertegenwoordigende deel van hun werk. Het is belangrijk dat raadsleden zorgvuldig omgaan met het gebruik van zo'n programma. Ook is het essentieel dat raadsleden de output goed controleert en het liefst vraagt om bronvermelding, het geen vertrouwelijke stukken verwerkt in het programma en nog steeds zelf na blijft denken, zodat de menselijke maat nog wel aanwezig blijft, en niet altijd maar blindelings te vertrouwen op een AI-programma als ChatGPT. Als ze hier rekening mee houden, kunnen ze gebruik maken van de kansen die het programma biedt. Dus het laten samenvatten van teksten, het laten beantwoorden van inhoudelijke vragen, met bronvermelding dus, en het laten controleren en herschrijven van teksten.

ChatGPT biedt, kijkend naar de toekomst, zeker kansen voor de gehele samenleving en specifiek naar het werk als raadslid. De raadsleden zijn nu nog veelal terughoudend in het gebruik van ChatGPT, dit komt vooral door het gebrek aan kennis over het programma. Maar hebben de raadsleden behoefte om een AI-programma als ChatGPT te gebruiken, moet dit zeker aangemoedigd worden, zolang dit toegestaan wordt vanuit de overheid. Wel is het belangrijk dat de raadsleden op de hoogte zijn van de kansen en bedreigingen van het programma die het met zich meebrengt en hoe ze het programma moeten gebruiken. Het programma kan voor werkdrukverlaging zorgen, wat binnen het werk als raadslid zeker welkom is. Echter, er is bij vele raadsleden dus nog een gebrek aan kennis over het programma. Wordt dit verbeterd, is het een prachtig programma om het raadslid te ondersteunen bij hun werk.

9. Oplossingsrichtingen en advies

De doelstelling van dit adviesrapport is om beter inzicht te krijgen in de kansen en bedreigingen met betrekking op de werkzaamheden van een raadslid. Na het uitgevoerde onderzoek worden er in dit hoofdstuk oplossingsrichtingen, advies en aanbevelingen beschreven, om zo het adviesrapport af te ronden. Er worden verschillende oplossingsrichtingen beschreven en hieruit wordt uiteindelijk de meest passende geformuleerd in een concreet advies aan de Nederlandse Vereniging voor Raadsleden.

Oplossingsrichting 1 - voorlichting

Nu de conclusie is geformuleerd - waarin de hoofd- en deelvragen beantwoord zijn - wordt in dit hoofdstuk aandacht geweid aan het bieden van oplossingsrichtingen, adviezen en aanbevelingen. Na uitbundig onderzoek en de afweging tussen alle kansen en bedreigingen over de toepassing van ChatGPT op het werk van een raadslid, zijn er meerdere oplossingsrichtingen ontstaan. De eerste oplossingsrichting is het aanbieden van een online voorlichting aan raadsleden, over het gebruik van ChatGPT, binnen het vak als raadslid. Uit de afgegeven enquête – waarin de respondenten bestonden uit raadsleden – is gebleken dat een meerderheid van de raadsleden niet beschikken over de kennis en vaardigheden over AI-programma's, zoals ChatGPT. Hierdoor wordt het potentieel van ChatGPT niet benut, en laten ze kansen liggen die het programma biedt. De voorlichting zal expliciet gaan over een aantal mogelijke kansen die het gebruik van ChatGPT biedt, die uit het uitgevoerde onderzoek naar voren zijn gekomen. Deze kansen bestaan uit: het samenvatten van beleidsstukken, beantwoording van inhoudelijke vragen, controleren en herschrijven van teksten en opstellen van teksten. Daarnaast is het belangrijk dat raadsleden bewust worden van de bedreigingen die het gebruik van ChatGPT op de functie van raadslid met zich meebrengen. Doormiddel van een voorlichting kunnen deze onzekerheden en onduidelijkheden weggenomen worden. De voorlichting zal naast kansen, ook expliciet een aantal bedreigingen bevatten, die uit het uitgevoerde onderzoek naar voren zijn gekomen. Deze bedreigingen bestaan uit: het creëren van misinformatie, privacy risico's, verlaagde kwaliteit van werkzaamheden en gebrek aan fact-checken. De voorlichting zal gegeven worden door een tech-expert, die gespecialiseerd is op het gebied van AI-programma's. Deze tech-expert zal daarnaast ook ter plekke voorbeelden laten zien hoe het programma ChatGPT in zijn werking gaat. Ook zal de voorlichting opgenomen worden, zodat deze op een later moment altijd terug te zien is. Uit de enquête is gebleken dat veel raadsleden wel willen werken met het programma, maar gewoonweg niet weten hoe het werkt. Een demonstratie - die ter plekke wordt gegeven – zal angst voor het gebruik wegnemen. Het is belangrijk om te vermelden dat de voorlichting niet alleen zal gaan over de kansen die ChatGPT biedt, maar ook de bedreigingen die het met zich meebrengt. Want naast het verkennen van alle kansen, is het van groot belang dat raadsleden op de hoogte zijn van de risico's die het programma heeft, zodat ze hier op kunnen inspelen.

Oplossingsrichting 2 - handleiding

Naast het aanbieden van een online voorlichting – wat als tijdelijke informatiebron fungeert – is de tweede oplossingsrichting het aanbieden van een officiële handleiding voor het gebruik van AI-programma's - zoals chatGPT - op de functie van raadslid. Zoals hiervoor genoemd wordt, is het aanbieden van een voorlichting een tijdelijke informatiebron. De kans is groot dat de informatie die wordt opgedaan tijdens de voorlichting niet allemaal opgeslagen wordt. De handleiding zal net als de voorlichting gemaakt worden door een tech-expert, gespecialiseerd in AI-programma's. De handleiding zal expliciet gericht zijn op de werkzaamheden van een raadslid. Daarnaast zal de handleiding bestaan uit diverse onderdelen, waaronder een hoofdstuk toegewijd aan de kansen en bedreigingen van het gebruik van ChatGPT. Net als bij de voorlichting, bestaan deze kansen uit: het samenvatten van beleidsstukken, beantwoording van inhoudelijke vragen, controleren en herschrijven van teksten en opstellen van teksten. En de bedreigingen bestaan uit: het creëren van misinformatie, privacy risico's, verlaagde kwaliteit van werkzaamheden en gebrek aan fact-checken.

Net als bij voorlichting, is het van groot belang dat zowel de kansen als de bedreigingen benoemd worden. Naast een hoofdstuk over de kansen en bedreigingen, zal er ook een hoofdstuk toegewijd zijn aan het gebruik. Dit hoofdstuk zal iets algemener zijn, bestaande uit voorbeelden over de mogelijkheden die het programma biedt, en stapsgewijze uitleg over hoe het precies in zijn werking gaat.

Definitieve advies

Nu het onderzoek is afgerond, en de conclusie en oplossingsrichtingen in kaart zijn gebracht, is het tijd voor het advies. Dit advies is geschreven richting de Vereniging voor Griffiers en zal een concrete aanbeveling bevatten, die antwoord biedt op de adviesvraag: "Wat zijn de kansen en bedreigingen van AI/ChatGPT voor het werk van raadsleden in Nederland, en hoe kunnen raadsleden hier goed mee om gaan?". Het concrete advies zal bestaan uit een combinatie van de twee oplossingsrichtingen, bestaande uit een voorlichting en een handleiding. Door te kiezen voor een combinatie van de twee oplossingsrichtingen, pak je het vraagstuk aan op twee fronten. Met behulp van de voorlichting wordt het mogelijk om ter plaatse onzekerheden en angsten weg te nemen in een interactieve sessie. Vragen van raadsleden kunnen ter plekke beantwoord worden en er zal een demonstratie worden gegeven over het algemene gebruik. Naast de voorlichting – die voornamelijk fungeert als een introductie voor ChatGPT – zal de handleiding uitgebreider zijn. Het zal allerlei informatie, zowel over de kansen en bedreigingen, algemene informatie en gebruik bevatten. De handleiding is naar wens online, of fysiek in te zien, zodat het altijd beschikbaar is bij vragen. Zoals hiervoor al gezegd is, zal deze aanpak het vraagstuk op twee fronten beantwoorden. Naast een interactieve online sessie, zal er een handboek bestaan, wat altijd is in te lezen. Deze combinatie geeft een veilig, verantwoord en duidelijk antwoord op het vraagstuk.

Veranderstrategie

De hoofdstukken over de conclusie en oplossingsrichtingen bevatten veel informatie. Om deze informatie in een oogopslag te lezen, is er een veranderstrategie geschreven. Deze veranderstrategie bevat een aantal vragen die beantwoord zullen worden over bijvoorbeeld de aanleiding, veranderingen en de betrokken actoren.

Waarom/waartoe moet het anders?

Door de opkomst van AI-programma's, zoals ChatGPT zijn er onduidelijkheden ontstaan rondom het gebruik van deze programma's en de toepassing hiervan op de functie van raadslid. Ondanks deze onduidelijkheden bieden AI-programma's - zoals ChatGPT - wel degelijk kansen voor de werkzaamheden van een raadslid. ChatGPT kan werkdruk verlagend werken door bijvoorbeeld teksten samen te vatten, teksten te genereren en vragen te beantwoorden.

Wat moet er gebeuren?

Een meerderheid van de raadsleden beschikken niet over de kennis en vaardigheden over AI-programma's, zoals ChatGPT. Hierdoor wordt het potentieel van ChatGPT niet benut, en laten ze kansen liggen die het programma biedt. Daarnaast is het belangrijk dat raadsleden bewust worden van de bedreigingen die het gebruik van ChatGPT op de werkzaamheden van een raadslid met zich meebrengen. Doormiddel van een voorlichting en een handleiding over de gebruikswijze, is het de bedoeling om raadsleden inzicht te bieden over de kansen en bedreigingen van ChatGPT en zodat ze in staat zijn het programma correct te gebruiken, en waarvoor het van toepassing kan zijn voor hun werk.

Wie zijn er bij de verandering betrokken en wie brengen de veranderingen tot stand?

Er zijn diverse personen en afdelingen betrokken bij de veranderingen rondom het onderwerp. Om te beginnen de raadsleden, gezien de raadsleden zelf te maken hebben met de veranderingen. Ten tweede de griffier, dit is het ondersteunende apparaat voor de raad, en het advies zal naar dit persoon gericht zijn. Via de Vereniging voor Griffiers kan de handleiding beter vorm krijgen, en sneller verspreid worden. Tot slot een expert op het gebied van AI. Deze expert zal de voorlichting verzorgen op het gebied van generatieve AI, daarnaast zal deze expert een handleiding formuleren voor het gebruik van ChatGPT op de werkzaamheden van een raadslid.

Hoe geven we het veranderproces vorm?

De griffier zal oriënteren welke Techexpert geschikt is voor het geven van de voorlichting en het maken van de handleiding. De voorlichting zal online gegeven worden, en zal op het platform voor de Nederlandse Vereniging voor Raadsleden gepubliceerd worden, zodat het later altijd teruggekeken kan worden. Verder zal de handleiding persoonlijk naar ieder raadslid gemaild worden, zodat dit altijd ingekeken kan worden. Als de raadsleden verder zelf vragen hebben kunnen ze terecht bij de griffier.

Plan van aanpak

Het doel van het plan van aanpak is om voor alle partijen duidelijk te maken wat er gaat er gaat gebeuren. Daarnaast biedt het een basis voor de inschatten van kosten, het definiëren van beslismomenten en een heldere afbakening van de rollen. Het plan van aanpak bevat een tiental hoofdstukken, van de achtergrond van het vraagstuk tot de risico's die het project met zich meebrengt. Deze hoofdstukken zullen onderstaand geformuleerd worden.

Hoofdstuk 1: achtergrond

De hoofdvraag van dit hoofdstuk luidt als volgt: waar - in welke omgeving - speelt het project zich af? Het project speelt zich af in de omgeving waarin raadsleden te werk gaan, namelijk de gemeenteraad. Door de opkomst van AI-programma's, met name ChatGPT zijn er vragen ontstaan over het gebruik van deze programma's binnen de werkzaamheden van een raadslid.

Hoofdstuk 2: projectresultaat

De hoofdvraag van dit hoofdstuk luidt als volgt: waarom wordt het project uitgevoerd en wat is het op te leveren eindresultaat van het project? Het project wordt uitgevoerd omdat er vragen zijn ontstaan over het gebruik van AI-programma's binnen de functie van raadslid. Het eindresultaat van het project bestaat uit informatieve inzichten en een bijpassend advies over het gebruik van AI-programma's op de functie van raadslid.

Hoofdstuk 3: projectactiviteiten

De hoofdvraag van dit hoofdstuk luidt als volgt: wat moet er nog gebeuren om het resultaat te behalen? De conclusie van het project is geschreven en de adviezen zijn geformuleerd. Het enige wat nog te doen staat is het presenteren van de onderzoeksresultaten en het adviseren van de Vereniging van Griffiers.

Hoofdstuk 4: projectgrenzen

De hoofdvraag van dit hoofdstuk luidt als volgt: wat wordt er nog net wel gedaan en wat niet meer? De eindfase van het project nadert, achteraf valt altijd te zeggen dat meer onderzoek wenselijk was geweest. Echter, is er aan de beginfase een afweging gemaakt over wat onderzocht moet worden. Deze planning is aangehouden.

Hoofdstuk 5: tussenresultaten

De hoofdvraag van dit hoofdstuk luidt als volgt: wat zijn de tussenresultaten of tussenproducten?

Het project zit in zijn eindfase, het enige wat nog te doen staat is het presenteren van de resultaten en het adviseren van de Vereniging voor Griffiers.

Hoofdstuk 6: kwaliteit

De hoofdvraag van dit hoofdstuk luidt als volgt: hoe wordt er voor een goede kwaliteit gezorgd voor elk van de tussenproducten? Om een goede kwaliteit te waarborgen is het van groot belang dat er tech-expert wordt gekozen die gekwalificeerd is om het probleem aan te pakken.

Hoofdstuk 7: projectorganisatie

De hoofdvraag van dit hoofdstuk luidt als volgt: wie doen er mee en hoe werken we samen?

Voor de uitvoering van het project zijn er meerdere betrokken actoren. De onderzoekers van de Thorbecke Academie, opdrachtgevers van de Nederlandse Vereniging voor Raadsleden en de Vereniging voor Griffiers. Om een goed verloop van de samenwerking te stimuleren zijn regelmatige contactmomenten nodig.

Hoofdstuk 8: planning

De hoofdvraag van dit hoofdstuk luidt als volgt: wanneer gaat wie wat doen?

De griffier zal een afweging moeten maken welke tech-expert geschikt is om de voorlichting en de handleiding te schrijven.

Hoofdstuk 9: kosten en baten

De hoofdvraag van dit hoofdstuk luidt als volgt: wat kost het project en wat levert het op?

De uitvoering van het project zal duidelijkheid scheppen over het gebruik van AI-programma's, zoals ChatGPT op het werk als raadslid.

Hoofdstuk 10: risico's

De hoofdvraag van dit hoofdstuk luidt als volgt: waardoor kan het project mislukken

Het project kan mislukken door een slechte communicatie met de opdrachtgever, waardoor op de verkeerde vlakken onderzoek gedaan zal worden. Door een goede communicatie te hanteren zal dit niet het geval zijn.

10. Bronnenlijst

Advies over het gebruik van ChatGPT in provincies. (z.d.). <https://www.ipo.nl/nieuws/advies-over-het-gebruik-van-chatgpt-in-provincies/#:~:text=De%20Interprovinciale%20Ethische%20Commissie%20is,en%20data%20in%20provinciale%20kwesties.>

AI-verordening: eerste regels voor artificiële intelligentie. (z.d.). <https://www.europarl.europa.eu/news/nl/headlines/society/20230601STO93804/ai-verordening-eerste-regels-voor-artificiele-intelligentie#:~:text=In%20april%202021%20maakte%20de,meer%20of%20minder%20regels%20gel-den.>

Artificial intelligence (kunstmatige intelligentie): soorten. (z.d.).

InfoNu. <https://wetenschap.infonu.nl/techniek/195844-artificial-intelligence-kunstmatige-intelligentie-soorten.html>

Artificiële intelligentie: kansen en gevaren | Nieuws | Europees Parlement. (2022, december 5). https://www.europarl.europa.eu/news/nl/headlines/society/20200918STO87404/artificiele-intelligentie-kansen-en-gevaren?at_campaign=20234-Digital&at_medium=Google_Ads&at_platform=Search&at_creation=DSA&at_goal=TR_G&at_audience=&at_topic=Artificial_Intelligence&gclid=CjwKCAjw4P6oBhBsEiwAKYVq6djcQ71ONqVxzDc_LQRH_uBPIIKyVPss535W-muYRmQn5qezFMNbxoCBIQQAvD_BwE

Bedreiging - gratis gesprek advocaat binnen 24 uur! (z.d.).

<https://eersterechtshulp.nl/onderwerpen/bedreiging>

Bedreiging - Nederlands definitie, grammatica, uitspraak, synoniemen en voorbeelden | Glosbe. (z.d.). Glosbe. <https://nl.glosbe.com/nl/nl/bedreiging>

Benders, L. (2022, 7 november). Validiteit en betrouwbaarheid in een enquête. Scribbr.

<https://www.scribbr.nl/onderzoeksmethoden/validiteit-en-betrouwbaarheid-een-enquete/>

Bestuur en organisatie, De Bilt (z.d.). <https://www.debilt.nl/bestuur-en-organisatie/gemeenteraad/wat-doet-de-gemeenteraad>

Bhandari, P. (2022, 10 mei). Mediërende en modererende variabelen: het verschil. Scribbr.

<https://www.scribbr.nl/onderzoeksmethoden/medierende-modererende-variabelen/>

Caulfield, J. (2023). Wat is ChatGPT? | Alles wat je moet weten. Scribbr. <https://www.scribbr.nl/ai-tools-gebruiken/wat-is-chatgpt/>

Chatbots zijn een gevaar voor de democratie. (z.d.). Binnenlands Bestuur.

<https://www.binnenlandsbestuur.nl/digitaal/bingchat-geeft-misleidende-antwoorden-op-vragen-over-politiek>

ChatGPT en Amsterdam. (2023, 3 augustus).

openresearch.amsterdam. <https://openresearch.amsterdam.nl/page/93276/chatgpt-en-amsterdam>

ChatGPT-4 Write email. (z.d.). https://www.w3schools.com/gen_ai/chatgpt-4/chatgpt-4_write_email.php#:~:text=You%20can%20use%20ChatGPT%20to,and%20format%20for%20your%20message.

Examenoverzicht.nl. (z.d.). Interpoleren en extrapoleren: Hoe doe je dat? (Uitleg). ExamenOverzicht. <https://www.examenoverzicht.nl/wiskunde/interpoleren-en-extrapoleren#:~:text=Extrapoleren%20is%20het%20schatten%20van,relatie%20tussen%20de%20gegevens%20bestaat.>

Generative AI en large language models explained: Wat is het en hoe werkt het? (z.d.). DDMA. [https://ddma.nl/kennisbank/generative-ai-en-large-language-models-explained-wat-is-het-en-hoe-werkt-het/#:~:text=Generatieve%20AI%20\(GEN%20DAI\),om%20nieuwe%20inhoud%20te%20genereren.](https://ddma.nl/kennisbank/generative-ai-en-large-language-models-explained-wat-is-het-en-hoe-werkt-het/#:~:text=Generatieve%20AI%20(GEN%20DAI),om%20nieuwe%20inhoud%20te%20genereren.)

Hamilton, C. (2023, 13 januari). ChatGPT is the deepfake of thought - techonomy. Techonomy. <https://techonomy.com/chatgpt-is-the-deepfake-of-thought/>

Het raadslid. (2021, 7 april). Nederlandse Vereniging voor Raadsleden. <https://www.raadsleden.nl/het-raadslid>

iBestuur. (2023, 25 september). Tweede Kamer wil impactanalyse AI op de arbeidsmarkt - iBestuur. <https://ibestuur.nl/artikel/tweede-kamer-wil-impactanalyse-ai-op-de-arbeidsmarkt/>

INSTRUMENTEN GEMEENTERAAD_notitie. (z.d.). https://media.delft.nl/raad/raad/instrumenten%20gemeenteraad/notitie/n_instrumenten%20gemeenteraad.html#:~:text=De%20controlerende%20functie%20van%20de,en%20kaders%20van%20de%20raad.

Inzet ChatGPT botst met wetten en waarden provincies. (z.d.). Binnenlands Bestuur. <https://www.binnenlandsbestuur.nl/digitaal/interprovinciale-ethische-commissie-wees-terughoudend-met-inzet-chatgpt#:~:text=De%20interprovinciale%20ethische%20commissie%20maant,inzet%20van%20AI%20door%20ambtenaren.&text=De%20introductie%20van%20ChatGPT%20in%20november%202022%20bracht%20een%20wereldwijde%2>

Kasneci, E., Sessler, K., Küchemann, S., Bannert, M., Dementieva, D., Fischer, F., Gasser, U., Groh, G., Günnemann, S., Hüllermeier, E., Krusche, S., Kutyniok, G., Michaeli, T., Nerdel, C., Pfeffer, J., Poquet, O., Sailer, M., Schmidt, A., Seidel, T., . . . Kasneci, G. (2023). ChatGPT for Good? on Opportunities and Challenges of Large Language Models for education. Learning and Individual Differences, 103, 102274. <https://doi.org/10.1016/j.lindif.2023.102274>

Kennisconsult - kans. (z.d.). <https://www.kennisconsult.nl/begrippen/958/>

Kulche, P. (2023). Wat is kunstmatige intelligentie (AI)? [www.consumentenbond.nl. https://www.consumentenbond.nl/internet-privacy/wat-is-kunstmatige-intelligentie](https://www.consumentenbond.nl/internet-privacy/wat-is-kunstmatige-intelligentie)

Merkus, J. (2022, 4 augustus). Wat is een conceptueel model en welke variabelen voeg je toe? Scribbr. <https://www.scribbr.nl/onderzoeksmethoden/conceptueel-model/>

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. (2022, 10 maart). Raadsleden. Gemeenten | Rijksoverheid.nl. <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/gemeenten/raadsleden>

Mok, A. (2023). Dit zijn 10 banen die AI in de toekomst mogelijk kan overnemen. Business Insider Nederland. <https://www.businessinsider.nl/chatgpt-generatieve-ai-banen-overnemen-werkloos/>

Opgave AI De nieuwe systeemtechnologie. (2021). In wrr.nl/publicaties. De Wetenschappelijke raad voor het Regeringsbeleid. <https://www.wrr.nl/publicaties/rapporten/2021/11/11/opgave-ai-de-nieuwe-systeemtechnologie>

Organisatie van het bestuur van de gemeente. (z.d.). ProDemos. <https://prodemos.nl/kennis/informatie-over-politiek/de-gemeente/de-organisatie-3/>

Pannekeet, T. (2023). Wat is ChatGPT – praktische Tips. Trudy Pannekeet. https://trudypannekeet.nl/chatgpt/wat_is_chatgpt/

Provincies manen hun ambtenaren tot terughoudendheid met ChatGPT. (2023, 4 augustus). AG Connect. <https://www.agconnect.nl/business/artificial-intelligence/provincies-manen-hun-ambtenaren-tot-terughoudendheid-met-chatgpt>

Raadsvergadering. (2018, 24 april). Nederlandse Vereniging voor Raadsleden. <https://www.raadsleden.nl/het-raadslid/wat-doet-de-gemeenteraad/raadsvergadering#:~:text=De%20raadsvergadering%20zelf%20is%20maar,besproken%20gevoelig%20of%20vertrouwelijk%20is.>

Samenwerken met ChatGPT in het gemeentehuis. (z.d.). Binnenlands Bestuur. <https://www.binnenlandsbestuur.nl/digitaal/wat-betekent-de-komst-van-generatieve-ai-voor-de-ambtenaar>

SEO bureau Onder. (2023, 28 juli). Wat is Chat GPT? - SEO bureau onder. <https://onder.nl/kennisbank/wat-is-chat-gpt/>

Stichting Kennisnet. (2023, 21 september). Veelgestelde vragen over ChatGPT in het onderwijs. Kennisnet. <https://www.kennisnet.nl/faq-chatgpt-veelgestelde-vragen-over-chatgpt-in-het-onderwijs/>

Van Beek, D. (z.d.). Wat is Artificial Intelligence? de gids voor succesvolle kunstmatige intelligentie & AI toepassingen. <https://www.passionned.nl/bi/data-science/ai/>

Van Beek, D. (z.d.). Wat is Artificial Intelligence? de gids voor succesvolle kunstmatige intelligentie & AI toepassingen. <https://www.passionned.nl/bi/data-science/ai/#ethiek>

Van Dale. (z.d.). Van Dale. <https://www.vandale.nl/gratis-woordenboek/nederlands/betekenis/kansen>

Van Dale. (z.d.-b). Van Dale. <https://www.vandale.nl/gratis-woordenboek/nederlands/betekenis/bedreiging>

Van De Ven, E. (2023, 18 augustus). De privacyRisico's van ChatGPT. VPNGids.nl. <https://www.vpngids.nl/privacy/apps/privacyriscos-chatgpt/#:~:text=ChatGPT%20heeft%20echter%20verschillende%20privacyproblemen,je%20persoonlijke%20gegevens%20met%20derden>

Verkenning ChatGPT, overwegingen voor verantwoord gebruik. (2023). In www.ipo.nl. <https://www.ipo.nl/nieuws/advies-over-het-gebruik-van-chatgpt-in-provincies/#:~:text=De%20Interprovinciale%20Ethische%20Commissie%20is,en%20data%20in%20provinciale%20kwesties>

Wat is AI? (z.d.). openresearch.amsterdam. <https://openresearch.amsterdam/nl/overview/71246>

Wat is kunstmatige intelligentie (AI)? (z.d.). Oracle Nederland. <https://www.oracle.com/nl/artificial-intelligence/what-is-ai/>

Wat is kunstmatige intelligentie? SAP (z.d.). <https://www.sap.com/netherlands/products/artificial-intelligence/what-is-artificial-intelligence.html>

Zoekresultaten. (z.d.). <https://www.etymologiebank.nl/trefwoord/kans>

11. Bijlage

Bijlage 1

Titel artikel	Begrip	Definitie	Auteurs van de definitie
Woorden.org	Kansen	Mogelijkheid dat iets gebeurt	(Kans Nederlands Woordenboek - Woorden.org, z.d.)
Wat is AI? Meer informatie over kunstmatige intelligentie	AI	AI is een verzamelnaam geworden voor applicaties die complexe taken uitvoeren waarvoor voorheen menselijke input, was vereist, zoals bij de onlinecommunicatie met klanten of een potje sc	(Wat is kunstmatige intelligentie (AI)?, z.d.)
	AI	Artificial intelligence is the simulation of human intelligence processes by machines, especially computer systems. Specific applications of AI include expert systems , natural language processing , speech recognition and machine vision .	Burns, E., Laskowski, N., & Tucci, L. (2023). Artificial Intelligence (AI). Enterprise AI. https://www.techtarget.com/searchenterpriseai/definition/AI-Artificial-Intelligence#:~:text=Artificial%20intelligence%20is%20the%20simulation,speech%20recognition%20and%20machine%20vision.
ChatGPT: kans of bedreiging voor je werk?	Kansen AI	Tijdbesparing: ChatGPT kan snel en gemakkelijk tekst genereren, samenvatten en vertalen, wat je veel tijd kan besparen bij het uitvoeren van taken zoals het schrijven van artikelen, het samenstellen van rapporten of het vertalen van documenten.	(ChatGPT: Kans of bedreiging voor je werk? - advies in arbeidsmarkt, onderwijs & economie., 2023) ChatGPT: Kans of bedreiging voor je werk? - advies in arbeidsmarkt, onderwijs & economie. (2023, 15 mei). Advies in arbeidsmarkt, onderwijs & economie. https://wiseup.nl/blog/chatgpt-kans-of-bedreiging-voor-je-werk/
ChatGPT: kans of bedreiging voor je werk?	Kansen AI	Verhoogde productiviteit: Met ChatGPT kun je meer gedaan krijgen in minder tijd. Je kan het taalmodel gebruiken om snel informatie te vinden,	(ChatGPT: Kans of bedreiging voor je werk? - advies in arbeidsmarkt, onderwijs & economie., 2023)

		samenvattingen te maken of vertalingen uit te voeren, wat je productiviteit kan verhogen.	ChatGPT: Kans of bedreiging voor je werk? - advies in arbeidsmarkt, onderwijs & economie. (2023, 15 mei). Advies in arbeidsmarkt, onderwijs & economie. https://wiseup.nl/blog/chatgpt-kans-of-bedreiging-voor-je-werk/
ChatGPT: kans of bedreiging voor je werk?	Kansen AI	Onderzoek ondersteunen: ChatGPT kan worden gebruikt om te helpen bij het onderzoeken van nieuwe onderwerpen, waardoor onderzoekers, wetenschappers en ambtenaren tijd en moeite besparen bij het doorzoeken van grote hoeveelheden informatie.	(ChatGPT: Kans of bedreiging voor je werk? - advies in arbeidsmarkt, onderwijs & economie., 2023) ChatGPT: Kans of bedreiging voor je werk? - advies in arbeidsmarkt, onderwijs & economie. (2023, 15 mei). Advies in arbeidsmarkt, onderwijs & economie. https://wiseup.nl/blog/chatgpt-kans-of-bedreiging-voor-je-werk/
Bedreiging – Wet & Recht	Bedreiging en	Een bedreiging is een handeling waarmee iemand of iets door woorden of daden dreigend wordt bejegend.	(Recht & Recht, 2015)
Ook criminelen gebruiken ChatGPT: 'Mogelijk begin van wapenwedloop'	Bedreiging en AI/Chatgpt	ChatGPT helpt zelfs bij het schrijven van phishingmails. Door mensen in zo'n mail te overtuigen om op een link of bestand te klikken, kunnen aanvallers toegang krijgen tot computers van slachtoffers. De chatbot geeft, als je daar op een slimme manier om vraagt, panklaar een tekst uit naam van een koerierbedrijf. Het enige dat een aanvaller zelf nog moet toevoegen is een stukje schadelijke software, maar ook	(NU.nl, 2023) NU.nl. (2023, 25 januari). Ook criminelen gebruiken ChatGPT: “Mogelijk begin van wapenwedloop”. NU.nl. https://www.nu.nl/tech/6248283/ook-criminelen-gebruiken-chatgpt-mogelijk-begin-van-wapenwedloop.html

		daarbij kan het programma helpen.	
ChatGPT: kansen en bedreigingen	Bedreiging en AI/Chatgpt m.b.t. betrouwbaarheid	Niet alle antwoorden die ChatGPT geeft zijn namelijk juist. Volgens de makers is er een foutmarge van zo'n vijf procent. Minder prettig is dat je als leek die een vraag stelt niet kan beoordelen of het antwoord van de chatbot correct is. De teksten die hij gebruikt klinken namelijk behoorlijk overtuigend, maar dat wil niet zeggen dat ze 100% waterdicht zijn.	(ChatGPT: Kansen en bedreigingen – LinQXX, z.d.) ChatGPT: Kansen en bedreigingen – LinQXX. (z.d.). https://www.lingxx.nl/blog/chatgpt-kansen-en-bedeigingen/
Samenwerken met ChatGPT in het gemeentehuis	Bedreiging en AI/Chatgpt m.b.t. privacy	Ook is het belangrijk dat ambtenaren zich bewust zijn van de aard van de gegevens die ze aan ChatGPT voeren. Alle nieuwe input kan OpenAI gebruiken als trainingdata. 'Een project waarin geheim intellectueel eigendom voorkomt, zou ik niet aan het systeem geven,' zegt Duursma. Ook privacygevoelige gegevens zijn om deze reden ongeschikt voor ChatGPT.	(Samenwerken met ChatGPT in het gemeentehuis, z.d.) Samenwerken met ChatGPT in het gemeentehuis. (z.d.). Binnenlands Bestuur. https://www.binnenlandsbestuur.nl/digitaal/wat-betekent-de-komst-van-generatieve-ai-voor-de-ambtenaar
ChatGPT, bedreiging of gemak en efficiency?	Bedreiging en AI/Chatgpt m.b.t. privacy	Gegevens die gedeeld worden door ChatGPT, zijn niet beschermd door Europese privacywetgeving en kunnen dus eenvoudig ingezien worden.	(Van Der Woude, 2023) Van Der Woude, M. (2023, 23 juni). ChatGPT, bedreiging of gemak en efficiency? -. Securitymanagement.nl. https://www.securitymanagement.nl/chatgpt-bedeiging-of-gemak-en-efficiency/

Bijlage 2

Raadsleden & ChatGPT - Enquête

Beste respondent,

In de volgende enquête worden er vragen gesteld over het gebruik van ChatGPT binnen het vak als raadslid. We vertrouwen dat u de vragen waarheidsgetrouw zult beantwoorden. De enquête is anoniem en zal ongeveer vijf minuten duren.

1. Wat is uw geslacht?

Markeer slechts één ovaal.

Man

Vrouw

Zeg ik liever niet

Anders

2. Wat is uw leeftijd?

3. In welke gemeente bent u werkzaam?

4. Inleidende vraag (1/4) - Bent u bekend met een artificial intelligence systeem, zoals ChatGPT?

Markeer slechts één ovaal.

Ja

Nee

Zeg ik liever niet

5. Inleidende vraag (2/4) - Maakt u gebruik van een chatbot zoals ChatGPT binnen uw werk als raadslid?

Markeer slechts één ovaal.

Ja

Nee

Zeg ik liever niet

6. Inleidende vraag (3/4) - Zo ja, hoeveel gebruik maakt u van ChatGPT binnen uw werk als raadslid? 1 - geen gebruik, 2 - af en toe, 3 - soms, 4 - regelmatig, 5 zeer vaak.

Markeer slechts één ovaal.

1 2 3 4 5

Gee Zeer vaak

7. Inleidende vraag (4/4) - Als u gebruikt maakt van een chatbot zoals ChatGPT, voor welke werkzaamheden maakt u er dan het meest gebruik van?

Markeer slechts één ovaal.

- Vertegenwoordigend
- Kaderstellend
- Controlerend
- Ik maak geen gebruik van een chatbot zoals ChatGPT
- Anders

8. Vertegenwoordigende werkzaamheden (1/3) - In welke mate verwacht u ChatGPT in te schakelen voor het samenvatten van beleidsstukken? 1 - nooit, 2 - af en toe, 3 - soms, 4 - regelmatig, 5 - zeer vaak.

Markeer slechts één ovaal.

	1	2	3	4	5
	<hr/>				
Noo	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
	<hr/>				
					Zeer vaak

9. Vertegenwoordigende werkzaamheden (2/3) - Denkt u in de toekomst ChatGPT te vertrouwen bij het beantwoorden van inhoudelijke vragen?

Markeer slechts één ovaal.

- Ja
- Nee
- Neutraal

10. Vertegenwoordigende werkzaamheden (3/3) - Zou u ChatGPT voldoende vertrouwen om teksten zoals e-mails en toespraken te laten formuleren?

Markeer slechts één ovaal.

- Ja
- Nee
- Neutraal

11. Kaderstellende werkzaamheden (1/3) - Bent u bang dat binnen uw beroepssector in toenemende mate misinformatie ontstaat door het gebruik van ChatGPT?

Markeer slechts één ovaal.

- Ja
- Nee
- Neutraal

12. Kaderstellende werkzaamheden (2/3) - In hoeverre vertrouwt u ChatGPT met betrekking tot het verwerken/aanpassen van vertrouwelijke stukken? 1 - geen vertrouwen, 2 - nauwelijks vertrouwen, 3 - neutraal vertrouwen, 4 - veel vertrouwen, 5 - al het vertrouwen.

Markeer slechts één ovaal.

	1	2	3	4	5
Gee	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
	Al het vertrouwen				

13. Kaderstellende werkzaamheden (3/3) - Kan het gebruik van ChatGPT leiden tot kwaliteitsvermindering binnen de werkzaamheden van raadsleden?

Markeer slechts één ovaal.

- Ja
- Nee
- Neutraal

14. Controlerende werkzaamheden (1/2) - Ziet u potentieel in het gebruik van ChatGPT voor het controleren en herschrijven van stukken?

Markeer slechts één ovaal.

- Ja
- Nee
- Neutraal

15. Controlerende werkzaamheden (2/2) - Verwacht u dat het gebruik van ChatGPT zorgt voor een afname van het uitvoeren van zelfonderzoek en het in mindere mate controleren van de betrouwbaarheid?

Markeer slechts één ovaal.

- Ja
- Nee
- Neutraal

16. Afsluitende vraag (1/2) - Hoe positief/negatief staat u tegenover het gebruik van ChatGPT met betrekking tot uw werk als raadslid? 1 - zeer negatief, 2 - negatief, 3 - neutraal, 4 - positief, 5 - zeer positief.

Markeer slechts één ovaal.

	1	2	3	4	5	
Ze	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	er positief

17. Afsluitende vraag (2/2) - Waar zou u behoefte aan hebben op het gebied van voorlichting of werkwijze met betrekking tot een AI-programma als ChatGPT?
